

Pojedini brojevi:	Mjesečna pretplata:
U Beogradu i u krajevima zapovjedništva od 1 kr. četa po cijeni od . . . . . 8 belara	U Beogradu i u krajevima zapovjedništva od 1 kr. četa za cijelu godinu 2-
U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji po cijeni od . . . . . 10 belara	U Beogradu sa dostavom u kuću 2-50
Izvan svog područja po cijeni od . . . . . 12 belara	U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji 2-50
	U ostalim krajevima Austro-ugarske monarhije 3-
	U inostranstvu 4-50

Uredništvo: BEOGRAD, Vuka Karadžića ul. broj 10. Telefon broj 83.
Uprava i primanje pretplate Topličin venac broj 21. Telefon broj 25.
Primanje oglasa Kneza Mihajla ul. broj 38. Telefon br. 245.

Ratni izvještaji.

Izvjestaj austro-ugarskog glavnog stožera.

Kb. Beč, 14. jula.

Istočno bojište:

Južno od Kalusza došlo je jučer do više borbi; borbeni je položaj nepromijenjen. Sjeverno od Dnjestra stupilo je topništvo na više mjesta galicijskog fronta i u Wolynii u akciju na obim stranama.

Talijansko bojište:

U Primorju na tirolskom frontu slaba topnička vatra.

Stožerni narednik Kiss svađao je u vazdušnoj borbi kod Leica svoju šestu talijansku letilicu.

Jugo-istočno bojište:

Nepromijenjeno.

Načelnik glavnog stožera.

Izvjestaj njemačkog vojnog vodstva.

Kb. Berlin, 14. jula.

Zapadno bojište:

Front prijestolonasljednika Rupprechta bavorskog:

Na obali je prema večeru započela jaka topnička vatra protiv naših položaja. U noć preduzeti napadaji protiv naših položaja kod Lombartzyde skršeni su u našoj vatri. Oživila je topnička vatra istočno i jugo-istočno od Yperna, kao i na nekim dijelovima artoiskog fronta. U bojevima ispred položaja sjevero-zapadno od St. Quentinna, zarobljeno je nekoliko francuskih i engleskih vojnika.

Front njemačkog prijestolonasljednika:

U zapadnoj Champagnii na čeljoj obali Maase podržavana je jaka topnička vatra sve do noći. Na više mjesta odbijeni su francuski izvidnički prepadaji. Južno od Bols Soulaíns (sjeverno od Reimsa) zauzele su naše napadne čete neprijateljske rovove i zadržale ih protiv nekoliko neprijateljskih napadaja. U šumi Avoncourt privede su naše izvidnice nekoliko neprijateljskih vojnika.

Front vojvode Albrechta württembergškog:

U lothringškoj dolini djelovala su topništva življe nego obično. Na zapadnim obroncima srednjih Vogesa uspjela su vlastita izvidjačka preduzeća.

Jučer je u vazdušnoj borbi svaljena 21 neprijateljska letilica i 1 osmatrački balon.

Istočno bojište:

Front maršala princa Leopolda bavorskog:

Kod Dvinska i Smorgona održala se jača borbeno djelatnost. U

Odstup njemačkog državnog kancelara. Državni tajnik dr. Michaelis njegov nasljednik. — Engleski veliki ratni brod sa preko 19.000 tona odletio u vazduh.

istočnoj Galiciji bila je živahna vatra u odsjeku kod Brzezany-a. Jaka kiša sprječavala je borbe južno od Dnjestra. Samo kod Kalusza je došlo do mjesnih borbi.

Kod ostalih vojski i na mačedonskom bojištu položaj je nepromijenjen.

Prvi zapovjednik glavnog stana pl. Ludendorff.

Beskorisna sloboda.

Velika ruska ofenziva u istočnoj Galiciji prikrija kao krv crvena zavjеса događaje u unutrašnjosti zemlje. Teatralna gesta, kojom je govornik udešavač Kerenski pokrenuo mase i doveo ih do neke vrsti bolesnog oduševljenja, u isto je vrijeme razotrio trošnu zgradu svih obećanja, koja su trebala — po programu nove vladavine — da jednog dana privedu sjajnom ostvarenju novu rusku slobodu. Međutim je nastupilo zatišje i ušutill su ljudi, kojima su fraze o slobodi, jednakosti i bratstvu punile usta, a sudbina raznih narodnosti u bivšoj ruskoj carevini spala je na stepen, za koji niko ne brine. Ali narodi, koji se brinu o svojoj egzistenciji, kojima leži na srcu njihova budućnost, ni najmanje ne pokazuju volje, da ih se kratkim putem potisne u pozadinu. Svako se još sjeća njihovih vapaja, kojima su ovi narodi tražili pomoć u Wilsona. Ovaj preveliki trgovac nije ni prstom maknuo, nego je prepustio, da se događaji slobodno razvijaju. Izbila je revolucija, hranjena novcem sporazuma i bacila se u njegov naručaj, a Wilson, on, on se samo smješkao i mislio u sebi: „To je sloboda, kakovu ja želim“. Već u ono vrijeme bio je on anonimni drug sporazumnih sila, pa je radi toga jedan dio zasluga zbog radikalnog prevrata u Rusiji pripisivao sebi. Ipak je ostalo sve kako je i bilo, a mali narodi morali su da se pouzday u vlastitu snagu i pomoć, ako žele da se njihova sloboda privede stvarnosti, da ne ostane tek želja, ili puki san. Ukrajinci, ovaj narod od trideset milijuna duša, kojima je ruska država sistematski zatvarala njihove crkve i škole, oduzimala jezik i običaje, kojima je Velika Rusija samo obećavala slobodu u vidu neke trajlave autonomije — ovi Ukrajinci proglasili

su po petrogradskom uzoru u Kijevu svoju republiku i konstituirali su svoju vlastitu vladu. Postavljeni su vlastiti ministri, a narodu je objavljeno, da pored plaća jedino ukrajinskoj vladi. Središnje ukrajinsko vijeće postavilo se i pridržalo je sebi pravo, da prima ili odbija sve naredbe ruske vlade.

U početku su vlastodršci na Njevi pokušali, da ignorišu sve te događaje, i činili su, kao da se u opšte ništa nije dogodilo. Ta hiljadu je važnijih pitanja čekalo na riješenje, važnijih od stanovitih obećanja i želja za slobodom, a ofenziva trebala je takodier da bude sredstvo, koje je na neki način privadalo konačnom cilju — oslobodjenju podjarmljenih naroda iz stranoga ropstva. Kada su konačno novi generali i engleski i francuski časnici toliko bili gotovi da su svoje oboružane mase mogli da bace protiv neprijatelja, uvidila su petrogradska gospoda, da se protiv događaja u Kijevu mora na bilo koji način zauzeti stanovište, jer Brusilov i drugovi trebaju vojnika, sve više vojnika, a Ukrajinci čine se najprikladnijim, da kao manje vrijedni materijal služe kao dobra hrana topovima. Zato je ruska vlada stvorila jednu krasnu odluku. To je bila odluka, koja je u tolikoj mjeri vrijedjela ponos jednoga naroda, kao nikada prije, jedno ruglo, koje je od jednoč prikazalo svu nisku lažljivost novih ruskih usrećitelja naroda u pravom svijetu i pokazalo cijelom svijetu svu njihovu niskost. Ritikom, samosvjesnom hladnoćom ustanovila je ruska provizorna vlada, da je ukrajinska autonomija „beskorisna“. Ova beskorisnost, od koje će svako sebi moći da stvori pravu sliku, zvuči u ustima demokratskih oslobodjoca naroda jednako čudnovato, kao i smeteno, zbuñeno. Istina Kerenski i drugovi priznaju, da cijene narodne „osebne“ i „zasebne prilike“ Ukrajine, ali konačna odluka mora da sačeka ustavotvornu skupštinu. I Kerenski se vladao kao da u opšte se nije ništa dogodilo. Naredio je, da ukrajinske čete podju na bojište, pa se već unaprijed veselio svojoj pobjedi. Ali mudrac, pravio je račun bez krčmara; jer ukrajinski vojnici, koje je on za sve prevario, jednostavno su izjavili, da ne će više sudjelovati u borbi. Pet hiljada vojni-

ka zaposjeli su željezničku stanicu u Kijevu. Došlo je do otvorene borbe u kojoj se podlegli Rusi. I ovim lijepim slikama, koje su značajne za srednjenost i jednodušnost nove Rusije, završava se prvo poglavlje slobode, koja je revolucijom obećana Ukrajincima i svim ostalim neruskim narodima u Rusiji. Sada ima u Rusiji dvojaka sloboda: tako zvana „beskorisna“, koja se svim sredstvima jedne sulude autokracije nastoji, da preko leševa zadobije sklonost Engleske i Amerike, i druga, koja se krvari u borbi u svojim oslobodjocima. Kakova biljka budućnosti može da uzraste na ovakovom zemljištu?

Tečaj za građanske upravne činovnike u Beogradu.

Kao na svima poljima javnoga života, duboko je zadržo ovaj do sad nepoznatim moćnim sredstvima vodjeni rat i u administraciji svih ratujućih država. Ne samo što ratno stanje i sa njim skopčane pojave donose sobom za upravne vlasti svijlu u rat uvučeni zemalja mnoštvo novih zadataka, punih odgovornosti, već su i redovi mladih administrativnih organa zbog odlaska vojnih obveznika i ratnih dobrovoljaca među njima znatno prorjednjeni, tako, da danas već dio predstavnika upravne vlasti mora da obavlja i rad svojih na bojnopolju nalazećih se drugova. Središnje vlasti imaju da se stara-ju ne samo za besprekorno dalje funkcionisanje svoga vlastitog upravnog aparata, već su primorane da posjednute prostrane krajeve — ne toliko u Belgiji i Poljskoj, koliko baš one okupirane jugoistočne zemlje, kojima monarhija upravlja — snabdjevaju sa svim novim, skoro isključivo iz vlastitog činovničkog zbora sastavljenim upravnim kadrom.

Ali nije to sve. Taj novi upravni aparat, koji treba tek stvoriti, mora u svakom pogledu biti primjeren, jer ima zadatak, da prema stanovištvu, koje mu je do skora oružano stajalo na suprot, dostojno predstavlja okupacionu vlast u svoj njeznoj materijalnoj i kulturnoj i etičkoj uzvišenosti. A za postizanje tih ciljeva nije dovoljno samo poslati u okupirane krajeve sposobne i visokoobrazovane činovnike, jer i najodličniji funkcioner može tom svom zadatku samo u tom slučaju da odgovori, ako nije samo temeljno obavješten o svojim zvaničnim pravima, materijalnim i moralnim dužnostima, već ako pored toga raspolaže po mogućstvu poznavanjem zemlje i naroda, njegovog jezika,

njegovih običaja i osobenosti, kao i njegove prošlosti.

Istina je, da monarhija, u čijem se okviru stoljećima, odnosno decenijama nalaze u svakom pogledu po suštini okupacionim zemljama srodni jugoslavenski krajevi, nema oskudicu u dobrim činovnicima, koji su velikim dijelom sa stanovništvom posjednutih krajeva jednog stabla, dijelom zbog svoje dugogodišnje djelatnosti na jugu monarhije u toj okolini sa svim aklimatizovani. Ali, kao što je već rečeno, ima i tak otačestveni upravni aparat sa svim velikim, s ratom spojene zadatke da savjadjuje, i to u toliko veće što su prijedeli na rubu dunavske monarhije djelimično i od vremena na vrijeme bile u prilici, da jače osjete rat no što ga je osjećala pozadina. Ti jugoslavenski krajevi nijesu mogli biti lišeni znatnog dijela svoga oprobano činovničkog tijela, te se zato moralo postarati, da se i iz ostalih habsburških zemalja cjelishodnim potpunijanjem upravnih činovnika osigura u Srbiji teška upravna služba, puna odgovornosti.

To važno pitanje okončano je odlukom c. i k. vojnog vrhovnog zapovjedništva br. 99066/S od 24. jula 1916, kojom se odobrava otvaranje tečaja za građansku upravu a za područje c. i k. vojne glavne gubernije u Srbiji. Podstrijek za ovo dao je bivši gradjanski povjerenik Njegovog Veličanstva prvi tajni savjetnik dr. Ljudevit Thälöczy, koji je međutim onako sragično izgubio život, a koji je u pravom smislu riječi bio potpun znalac Jugoslavena, njihovog jezika, njihove povijesti, njihovog načina mišljenja i njihovih osjećaja.

Po svršenim pripremama otvoren je taj tečaj usmenim i pismenim prijamnim ispitom od 10. do 12. januara, za koji su se prijavila 27 kandidata, a koji su svi odgovarali postavljenim uslovima. Od ovih je ostalo na tečaju do kraja njih petnaest, koji su opozvani na svoja stara mjesta, dok su drugi opet toliko već bili upućeni, da su još prije svršenog tečaja mogli biti dodijeljeni upravnoj službi.

Pošto su slušaoci toga tečaja inače bili osposobljeni činovnici u svome zavičaju, to su imali samo još da se uvježbaju u onome, što im je specijalno bilo potrebno za novo polje rada, a na prvom mjestu u srpsko-hrvatskom jeziku, a na drugom mjestu u njemačkom jeziku, u koliko im o vaj nije bio poznat. Pored toga učili su i ostale predmete, iz kojih su se mogli informisati o društvenom i pravnom sklopu Srbije. Učili su povijesnicu srpskog naroda, geografiju i državno pravo Srbije, naročito ovo posljednje u smislu odredaba haške konvencije, koja traži, da se u okupiranim zemljama uređuje po zakonima zemlje u koliko

Podlistak.

Milorad M. Petrović:

Seljakova molitva.

Oblačno nebo i juče i danas, A kiša pada sve jače i jače, — Podrži Bože, i pogledaj na nas, I daj da nebo sve do sutra plače!

Jer te su suze radosnice naše, Njih ratar samo i zna i razume, O padaj kišo, na useve naše, Zedna su naša i polja i šume.

Kad sine sunce, i kad naša prilja, Zaspu nebasa mirisavim kadom, Mi ćemo Boga — Njemu nok je volja: Slaviti pesmom, ljubaviju i radom.

Milorad M. Petrović:

Varnice.

Ljubav je sveti osećaj, samo dotle, dok ima u sebi nečega božanstvenoga. Čim se oskrnavi dodirom, ona nema više ničega svetog u sebi, to je pohota.

Život bez ljubavi to je tamnica, u koju nikad nije ušao zrak sunca i svetlosti.

Za zavodnike svet uvek ima lepih reči i opravdanja, a naročito žene, jer one imaju samo tu jednu manu, koja će ih s godinama proći. Među tim, ovo baš nije tačno. Što kolevka odnija, to motika zakopa.

Oni koji se tako često zaklinju na vernost vrede isto toliko, koliko i novac, koji se od česte upotrebe izliže.

Dama, koja vas zamoli, da joj vežete pantljiku na cipeli, uvek podigne suknju više nego što je potrebno.

Žene su čudljivje: t. j. menjaju čud. Zbog toga kod njih ne treba očajavati na prvom neuspjehu. Treba posle oseke pričekati plimu, ili obratno, pa je cilj postignut.

Divljačni ljudi, kao i divlje šume, dopadaju se ženama. One u njima traže retkošti, ali se uvek zadovolje onim što najđu.

Žene, kole imaju dugu bijnu kosu, najlepší ukras žene, imaju malo sreće u životu. Naprotiv, žene koje imaju jedva jedan mali čuperak na glavi, neobično su srećne i u braku i u životu: one uživaju preimućstvo nad ovim prvima. Zašto je to tako, meni je nepojmljivo, a po malo i — žao.

Za negu vaspitanja naše dece, mi ne treba i ne smemo da očekujemo nagradu od njih. Mi vršimo samo našu dužnost, t. j. vraćamo dug našim roditeljima, koji su sa nama radili ono što mi sad radimo sa našom decom, i tu dužnost polako prenosimo na slabučka pleća naše dece, koja će nekad biti takodje očevi i matere.

Kad govoriš sa nekom ženom, ti me moraš da je slušaš. Gledaj je samo oravo u oči, jer one govore sve . . .

Ko hoće sebe da nagaravi, neka igra žmurke u mraku i to u troje: on, žena i domaći prijatelj.

Najsladji je san na majčinom krilu i na muškoj desnici. Deca i žene imaju i to preimućstvo nad muškarcima.

Više ima potpuno belih vrana, nego potpuno vernih žena.

Igranje je ludilo u množini.

Pozdravljanje je navika, potreba i učtivost. Prosjaci pozdravljaju iz navike; podlaci iz učtivosti. Pozdrav iz potrebe su najredji ali i najiskreniji.

Ja ne razumem smisao reči: „Volim“, kad se ona upotrebljava tako često i tako lako. Žena n. pr. „volim“ lepu toaletu više nego lepog ljubavnika, jer će njome steći još lepšeg. Ljudi n. pr. ne prave razliku između dobrog vina i lepe žene. I jedno i drugo „vole“

Zaljubljeni stari slični su bivoli-ma i jedni i drugi, i ako nose jaram na vratu, naleću na baru — da se rashlade.

Bedra vrlo rado ulazi u pune i srećne domove, jer tu se tek njoj otvara široko polje za rad.

Društvena etiketa je moderno podvaliivanje.

Žene koje imaju mnogo udvarača, imaju tu nezasluženu sreću, da su im najslabiji obožavaoci njihovih muževi.

Žena najstrasnije zagrlj svog muža, kad u njegovim očima primeći svoj prestup. Ona je onda odvratna onom trećem, koji sve to vidi.

Kaže se: što dalje od očiju, dalje i od srca. Na protiv, što dalje od očiju, bliže sreću.

Samoća je prijateljica melanholičara i sanjalica. Oni u samoći prave kule od karata, pa se za to i kriju, da im se svet ne bi rugao.

Da se čovek dopadne svojoj ženi, treba da se nauči dopadati tuđim ženama. To je vrlo lako. Treba samo stupiti u bliži odnos sa tuđim ženama, a u takvom odnosu oboje su uvek lažni. Čoveku iz dana u dan ta laž postane navika, druga priroda, i on tako prirodan postaje idol u očima svoje žene.

Onog koga voliš, a neznaš zašto ga voliš, znaj, da ga najviše voliš.

Rat unosi smrt, bedu i prostituciju u narode.

Rat je samrtna kosa čovječanstva. Mir je sunca i toplota, svežina, zrak i život.

Ljubomir Jovanović: Dobrovoljac.

Ratna epizoda, iz pisama jednog oficira. 21. maj.

Dragi Pobratime! Jednako me u svakom pismu teraš, da ti pišem. Šta da ti pišem? Neznam. Preko celog dana sedim. Borbe nema nikakve; osim patrolskog čarkanja — koja je nama obična stvar. Pre podne mi prodje kako-tako a posle — manil. Moram da mislim na kuću i ako neću. Dok si ti bio ovde sasvim je drugačije bilo. Novine dobijam vrlo teško: ti znaš

kako smo se i pre mučili dok ih dobavimo — i kad dobijem, one su već odavna. Pa ipak ih pročitam od naziva pa do dole, gde stoji ime urednika i — gde se štampaju.

30. maj.

Već su tri dana prošla kako smo ovamo premešteni. Nisam ti pisao — a i nisam imao šta; ovdje mi je mnogo bolje. Na samoj smo borbenoj liniji. Što je najglavnije, imam ovde jednog dobrog pevača. Odlično udara u tamburu. Baš sad — kad ti ove redove pišem on peva — onu tvoju omiljenu: „Zori, zoro, pusta ne svani“.

Danas sam dobio u moju četu jednog dobrovoljca. Ima mu do 22 godine. Zdravo je lep, obrazovan, i impozantian. Neznam, šta je pre rata bio. Do sad ga nisam pitao.

29. juni.

Već mesec dana ima, kako je dobrovoljac došao. Veoma mi se dopada. Tih je i povučen. Više čuti nego što govori. Kakav god mu zadatak poverim, izvršuje tačno. Nikad mu čovek ne bi mogao išta zameriti. Često mi ga dodje žao. Zašto? Neznam ni sam. Valjda zato što vidim, da je uvek neraspložen, sam i uvek setan. I ostali ga oficiri hvale; i njima se sviđa. Meni je vrlo zagonetan. Nikad nikome ne govori, šta je pre bio. Čak šta više ni ima li oca i majku. Uvek takav govor izbegava.

1. juli.

...Kažeš mi juče u pismu, da dobrovoljac ispitam. To sam i ja mislio pre — sad sam se predomislio. Zašto da ga ispitujem? Ko zna, šta je njemu. Uostalom on kao vojnik vrši službu savesno, i sve ono što se od vojnika traži — a za drugo me se ne liče. Zar ne?

oni nijesu u opreci s vojnim i politickim interesima okupacione sile. S toga se ucilo jos na tom tečaju: kazneno i gradjansko pravo, srpsko upravno pravo, policijska struka, trgovacki i zanatlijski kao i ostali ovamo spadajuci zakoni.

Pri otvaranju ovog tečaja rukovodila je njegove tvorce misao, da se obrazuju stvarno izučeni znalci vrlo važnih jugoslovenskih balkanskih prilika što bi svakako predstavljalo aktivnu monarhiju, ma se kako poslije rata prema njoj izmijenio odnos zaposjednutih zemalja.

Tečaj je otvoren svečanom besjedom zapovjednika 15. januara 1917. te su slušaoci poslije dužeg pohadjanja istog upućeni radi praktičnog obrazovanja raznim okružnim i kotarskim zapovjedništvima, pošto su predhodno od 26. do 28. juna položili pismeni i usmeni ispit iz svih pomenutih predmeta s vrlo dobrim uspjehom, i ako mnogi od njih, došavši iz raznih krajeva monarhije, nijesu prije toga imali ni pojma o prilikama u Srbiji. Zasluga za ovaj veliki uspjeh pripada poglavito poštovanju cjelishodnom radu nastavnickog osoblja toga tečaja.

Na osnovi rečenoga može se mirnom savješću tvrditi, da su slušaoci toga tečaja već od kuće valjani i kvalifikovani činovnici monarhije i da će kao takvi pomoću stečenog novog znanja uspješno poslužiti interesima monarhije i posjednute zemlje.

Kancelarska kriza u Njemačkoj.

Dr. Michaelis — novi državni kancelar. Kb. Berlin, 14. jula.

Tečajem današnjeg dana prihvaćena je ostavka državnog kancelara pl. Bethmann-Hollwega. Za novoga državnoga kancelara imenovan je državni tajnik za ishranu, bivši državni tajnik u ministarstvu financija dr. Michaelis. Službene potvrde ove vijesti još nema.

Ratna rezolucija Reichstaga. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Berlin, 14. jula.

O sadržini odluke o ratnim ciljevima većine Reichstaga, koja bi se imala primiti, javlja „Tägliche Rundschau“, da se u nacrtu te odluke nalazi ovaj značajan stav: „Zbog ratne odštete se rat ne smije produžiti“.

Lloyd George o dogadjajima u Njemačkoj. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Basel, 14. jula.

Kako „Daily Chronicle“ javlja, Lloyd George će u srijedu dati u donjem domu važne izjave, koje stoje u vezi s dogadjajima u Berlinu.

Erzberger o položaju u Njemačkoj. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Budimpešta, 14. jula.

„Pesti Naplo“ donosi iz Berlina razgovor s poslanikom Erzbergerom, koji je izjavio, da se ne može izraziti o svome govoru, koji je doveo do njemačke krize. Savjetovanja su bila povjerljiva. Obecanje njemačke izborne reforme je veliki korak u pravcu demokratiziranja. Inozemstvo će vidjeti, da mi iz vlastitih pobuda provodimo demokratske reforme. Naročito je važna mirovna rezolucija. Ako je Reichstag usvojio, biće to dokazom, da pretežna većina naroda želi mir, a broj onih, koji traže aneksije i ratnu odštetu, da će predstavljati neznatnu manjinu. Mirovna rezolucija pokazuje, da su Nijemci u prkos povoljnom ratnom položaju naklonjeni, da pod istim uslovima sklope mir, kako je to naviješteno od strane austro-ugarske diplomacije.

Juče smo vodili okršajnu borbu s neprijateljem. Od 6 sati uveče do zore. Znaš šta je sa dobrovoljcima? Kad su se prvi zrci zore pomogli na horizontu, vraćajući se s mnom četom ka starim položajima, našao sam ga na jednom proplanku, gde je bila naša prva straža. Ležao je na leđima sa raširenim rukama. Bio je udaren kundakom u glavu, a lice mu je bilo umrljano krvlju. Mora biti, da se očajnički branio, jer su kod njega ležala dva neprijateljska mrtva vojnika, kojima je lice bilo sve izgreheno a odelo iscepano. Naredio sam vojniku, da ga prenese. Kod njega ništa nije bilo, do jednog pisma u desnom džepu kaputa, koje još nije bilo dovršeno a sve izgužvano. Znači da je on tek počeo da piše, kad je borba počela i nije ga mogao dovršiti. Otvorio sam pismo u njemu je divnim ispisanim rukopisom stajalo: „Mili moj Niko! Pišeš mi u svakom pismu, kako moja majka uvek tuži zamnom i plače. Plače, što sam jedina, što škole još nisam svršio, ona će ostati samohrana. Još godinu-dve ja bih bio čovek, bio ponos njen. Ah, mila moja majka, ona ne zna, kako to i mene bole, ali ti znaš i sam, Niko, da je domovina pređa od svakoga. Piši joj, molim te, i teši: neka se ne brine, meni je ovde dobro vrlo dobro, borbe nema. Sedim po ceo dan i pevam. Kaži joj, Niko, kaži meni je ovde dobro nemoguće bolje biti.“

Stegao sam pismo u ruku i gledao dugo mrtvo telo jedinca sina, a u daljini se čulo, kako onaj svirač polako kluca u tamburu i peva: „Mladosti moja, tugo moja.“

Engleske želje. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Rotterdam, 14. jula.

„Times“ piše: U mjerodavnim engleskim krugovima vlada opšte mišljenje o dogadjajima u Njemačkoj, da se za Englesku i demokratsanjem Njemačke ne će stvoriti stanje, koje vodi miru, jer se rat mora produžiti do pobjede.

Talijansko mišljenje o krizi u Njemačkoj. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Zürich, 13. jula.

Rimska „Tribuna“ piše o dogadjajima u Njemačkoj: U Njemačkoj politicki sprema se odlučujući obrt. Ako on možda i ne donese mir, on će ipak znatno približiti mir. Dogadjaji u Njemačkoj su od svjetsko-istorijskog značaja.

Nova potapljanja.

Wolffov ured javlja: U engleskom kanalu i u Sjevernom moru ponovno je potopljeno djelovanjem naših podmornica 6 parnih brodova, 2 jedrenjaka i 7 ribarskih brodova, među njima jedan naoružani parni brod od najmanje 6000 tona i jedan brod sa oznakom „54“.

Načelnik admiralskog stožera mornarice.

Rusija u ratu.

Lavov — strategijski cilj ofenzive. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Bern, 14. jula.

Po jednoj ruskoj vijesti iz Petrograda od 10. o. mj. donosi „Novoje Vremja“ opis toka ruske ofenzive, u kome se izjavljuje, da će ruska vojska produžiti akcije, dok se ne postigne predočeni cilj — osvojenje Lavova.

Gubitci ruskih časnika kod Halicza. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Haag, 14. jula.

Po ruskim vijestima Rusi su svoje uspjehe u prijedelu Halicza morali vrlo skupo platiti. Naročito su vrlo veliki gubitci u časniciima i ne stoje ni u kakvoj srazmjeri s gubitcima vojnika, što dosad kod ruske vojske nije bio nikad slučaj.

S ruskog sjevernog fronta. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Zürich, 14. jula.

„Temps“ javlja iz Petrograda, da se u oblasti Mitave očekuju vrlo značajne akcije.

Kritično stanje ruske industrije. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Stockholm, 14. jula.

Ruski ministar rada Skobelev uputio je poklič radnicima, kojim im obraća pažnju na kritično stanje ruske industrije, za koje je odgovorna bivša vlada, te izjavljuje, da sadanja vlada čini sve da ponovo uzdigne privredni život i da otkloni narodno siromaštvo, koje će i dalje trajati ako se sadanje stanje produži. Ministar poziva radnike, da se izmiru s inžinjerima, direktorima i poslodavcima. Vladin list „Torgovo Promišlenaja Gazeta“ piše, da se ruska metalna industrija nalazi u oči bankrotstva zbog toga, što radnici zahtijevaju nevjerojatne nadnice, koje isključuju svaki dalji rad tvornica.

Finski željeznički štrajk otklonjen. Kb. Kopenhagen, 13. jula.

„Berlingske Tidende“ javlja iz Haparanda: Finski željeznički štrajk, koji je bio u izgledu, otklonjen je, jer je osoblju lokomotiva odobrena zahtjevana nagrada.

Anarhija u unutrašnjosti Rusije. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Berlin, 14. jula.

„Vossische Zeitung“ javlja iz Stockholma: U ruskim provincijama traju dosadanje anarhijske prilike. Kako izgleda ruska središnja vlast u Petrogradu nije u stanju da ovom stanju stane na put.

Ruska nota protiv balkanske politike.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Zeneva, 14. jula.

Ruska balkanska nota, razumije se, nije zadovoljila francusku, englesku i talijansku štampu. Talijanska cenzura je tek u srijedu odobrila listovima, da donesu rusku protestnu notu protiv balkanske politike sporazuma. „Corriere della Sera“ veli o njoj, da je nesavremena, da se ne može pretresati i da je bujica od riječi. Protest, koji se odnosi na Grčku, Italije se ne tiče, jer je ona prema Grčkoj uvijek vodila nezainteresovanu lojalnu politiku.

Balkanska pitanja i sporazumne sile.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Lugano, 14. jula.

U vojničkoj strani balkanskih pitanja, o kojima će se savjetovati u Parisu, veli „Corriere della Sera“, da su ona već u samoj stvari riješena odlukom sporazumnih sila, da svoje čete jednovremeno povuku kako iz Epira, tako i iz Tesala.

lije. Samo se Krf ne smije napustiti zbog strategijskog značaja za rat na Jadrani. Ali je najvažnije pitanje, šta će biti sa sporazumnim vojskom kod Soluna, da li će sve svoje sadanje položaje zajedno s Bitoljem zadržati, ili će iz zdravstvenih razloga biti probitačnije, da se povuče u utvrđeni logor kod Soluna.

Austro-Ugarska.

Ugarski ministar predsjednik u audijenciji kod Njegovog Veličanstva. Kb. Budimpešta, 14. jula.

Ministar predsjednik grof Eszterhazy bio je danas u glavnom stanu Njegovoga Veličanstva, gdje je u dužoj audijenciji primljen. Vadalac je milostivo saslušao izvještaje ministra predsjednika i ovaj se po okončanoj audijenciji vratio u Budimpeštu.

Promjena ustava u Austriji.

U ustavnom odboru je ministar predsjednik dr. Seidler dao dugu izjavu, kojom je pozvao sve stranke, da pristupe radu na promjeni ustava. On sam dao je samo podstrek za pregovore. Najbolje bi bilo, kad bi se stranke izmedju sebe sporazumjele. Ministar predsjednik je opširno govorio o potrebi uređenja stvari i rekao, da od tog rada zavisi sudbina države.

Ribot o Elsas-Lotaringiji.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) London, 13. jula.

Reuter javlja iz Parisa: U svom govoru o Elsas-Lotaringiji u senatskom odboru za spoljne poslove Ribot je izjavio: Mi imamo nezastarjelo pravo na Elsas-Lotaringiju. Mi ne možemo dozvoliti glasanje naroda.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Beč, 13. jula.

U ovdašnjim političkim krugovima je izjava Ribota u senatu izazvala živahan utisak. Obrada se pažnja na to, da je ovdje čudnovat slučaj rasvijeljavanja objašnjenja, koje sporazumni državni učenici daju samoopredjeljenju naroda, kad ta riječ, koji oni rado puštaju u svijet, čini kakve smetnje njihovim željama. Za gospodina Ribota nema u opšte nikakvog samoopredjeljenja za Elsas-Lotaringiju. Njena sudbina ne zavisi od njene slobodne odluke, nego je neizmjenjivo vezana s tobožnjim pravima francuske države na tu spornu oblast. Mora će se dobro zapamtiti, kako francuski prvi državnik u jednom od najvažnijih pitanja, koje je ratom istaknuto, počinje da govori o državi, kad je riječ o narodu.

Zanimljiv je i povod izjavi ministra predsjednika Ribota. Poznato je, da se francuski ministar municije Thomas, pri svom povratku iz Petrograda izjasnio u Stockholmu, da pitanje Elsas-Lotaringije treba riješiti referendumom. Njegova je izjava izazvala u Francuskoj veliku uzrujanost i dala je povoda ostrim protestima. Vrlo je značajno za raspoloženje francuskih parlamentarnih krugova, kad sad sam ministar predsjednik mora da pobja na svečan način svoga ministarskog druga.

Pokret za mir.

„Ruskaja Volja“ o uslovima završetka rata. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Zürich, 14. jula.

„Ruskaja Volja“ izjavljuje, da završetak rata isključivo zavisi od toga, da li će središnje vlasti priznati demokratska načela.

Program međunarodne socijalističke konferencije. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Stockholm, 14. jula.

Međunarodna socijalistička konferencija će se sastati vjerovatno 15. avgusta. Konferenciji će se podnijeti na pretresanje ove tri tačke: 1. Rat i internacionala; 2. Uslovi za mir međunarodnog socijalizma; 3. Izvršenje uslova za mir i put, koji će što je moguće prije dovesti do svršetka rata.

Grčka u ratu.

Venizelos o sudjelovanju Grčke u ratu. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Basel, 14. jula.

„Baseler Nachrichten“ javlja iz Atene: Venizelos je izjavio, da on ne će pristupiti opštoj mobilizaciji dokle se potpuno ne oporavi socijalni i vojnički organizam Grčke. On će se zasad ograničiti samo na saziv godišta 1916. i 1917. U vezi sa ovim je Jonnart na svom putu kroz Italiju rekao jednom novinaru, da će Venizelos Njemačkoj objaviti rat. On se nada, da će za najduže u roku od četvrt godine biti u stanju da stavi sporazumnih sila na raspoloženje deset divizija, da bi mogao na taj način odgovoriti svojim obavezama prema Srbiji. Izgleda da je posljednjih dana došlo do sporazuma izmedju Venizelosa i talijanske vlade. U ponedjeljak je talijanski poslanik u Ateni, Bosdaro, priredio Venizelosu veliki ručak.

Saziv venizelističke komore.

Kb. Atena, 14. jula. Vlada je podastrla kralju na potpis akt o sazivu komore, koja je izabrana u maju 1915. god.

Neograničeni podmornički rat.

Propast velikog engleskog ratnog broda. Kb. London, 14. jula.

Reuterov ured javlja: Ratni brod „Vanguard“ (19.600 tona), za vrijeme dok je bio usidren, odletio je u noć od 19. juna u vazduh. Brod je odmah potonuo. Spašena su samo 2 mornara i 1 časnik. Posljednji je umro. 97 mornara nije bilo za vrijeme katastrofe na brodu. Uzrok: unutarnja eksplozija. Povedena je istraga.

Potopljeni brodovi.

Kb. London, 13. jula. Admiralitet javlja: Posljednje sedmiće potopljeno je 14 brodova sa više i 93 manje od 1600 tona. Jedan ribarski brod i 11 brodova napadnuti su bez uspjeha.

Pomorske letilice zaplijenile brod.

Kb. Berlin, 14. jula. Wolffov ured javlja: Naše su pomorske letilice 12. o. mj. uveče uhvatile u Hoofden (južno Sjevernom moru) holandski jedrenjak „Agida“, koji je s kontrabandom bio odredjen za La Havre. Brod su dočnije dovukle naše torpednjače u Zeebrugge.

Načelnik mornaričkog stožera.

Dogadjaji u Italiji.

Kabinet Titoni-Sonnino. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Zeneva, 14. jula.

„Temps“ javlja, da će u Italiji vjerovatno biti obrazovan kabinet Titonia sa Sonninom kao ministrom spoljnih poslova.

Dogadjaji u Kitaju.

Napad republikanaca na Peking. Kb. Šangaj, 14. jula. Republikanci su napali Peking intros u 4 sata artiljerijom i mašinskim puškama. Šest stranaca je ranjeno. Uхваćeno je 3000 ljudi carskih četa.

Najnovije brzojavne vijesti.

Konferencija sporazumnih sila.

Kb. Turin, 14. jula. „Stampa“ javlja iz Parisa: Na predstojećoj konferenciji sporazumnih sila, koja će biti najvažnija od svih održanih tečajem ovog rata, biće službeno zastupana i Sjeverna Amerika. Izmedju savezničkih prijestonica živahno se radi na riješenju posljednjih formalnosti.

Iz Švajcarske.

Kb. Berlin, 14. jula. Odlukom senata je odvojeno trgovinsko odjeljenje od političkog departementa i dodijeljeno narodno-privrednom departementu.

Srbi u inostranstvu.

Ima dvije vrste Srba u ovom ratu. Jedni su, kad je zemlja od neprijatelja zaposjednuta, pobjegli u inostranstvo, ponijevši sobom sve vrijednote, koje su u brzini mogli da pokupe; drugi su ostali u domovini, pomirili se sa novim poretkom, nastojeći da svojim radom i ako pod težim prilikama, kako ih sobom donosi svaki rat, osiguraju svoj opstanak. Moglo se predmijevati, da će Srbi u inostranstvu svim sredstvima potpomoci svoje zemljake, koji su ostali vjerni svojoj otadžbini. To se u mnogo slučajeva i dogodilo. No ima slučajeva, u kojima se ovo predmijevanje nije ispunilo; šta više, u kojima su Srbi, koji su ostali u svojoj otadžbini, bili obasuti najsirovijim porugama i podsmijavanjima. To dokazuje i otvoreno pismo, koje je Srbin Uroš Jovanović iz Šapca preko Jovana Premovića u Ženevi upravo direktoru „Uprave Fondova“ i koje u cjelosti glasi:

G. Jovanu Premoviću, za direktora Uprave Fondova. Zeneva.

Dobio sam od vas jednu poštansku kartu sledeće sadržine: Urošu Jovanoviću, poštaru, Šabac. „Pročitali smo vaš oglas u „Beogradskim Novinama“ br. 150 i pristajemo, da vam vratimo vaš činovnički ulog, ako vi nadjete za to zakonske mogućnosti, a to je — da se obesite. Nadajte vi sami zgodno mjesto i izvršite, pa nas izvestite, da se i ta stvar jednom svrši na opštu korist. To vam poručuje Uprava Fondova.“

Oglas pak glasi: Srpskom Ministru Gradjevina — Krf. „Izvolite narediti Upravi Fondova, da mi se vrati moj lično uloženi novac za penziju. Čitam šta piše Jakšić, i ne želim više imati posla s vama. Moja su deca pod zaštitom plemenitih ljudi. Uroš Jovanović, poštar, Šabac.“

Ne razumem, da ljudi bez kriterijuma, mogu biti i toliki cinici, da mi osporavaju osnovno pravo, Bogom dano, na egzistenciju koju i mole deca?! Ne, kad neprijatelj, kao pobedilac tolerira i favorizira srpskom narodu do neverovatnoće, a

vas sažaljeva kao upropastitelje svoje domovine, mogu i ja, kao prvi Srbin, koji sam ostao, da svoje kosti predam domovini moga Bába, da vas sažaljevam kao izdajice Srbije, i upropastitelje srpske dece; a da li vi tamo u tudini, treba da se vesite ili zagrljeni skačete u more — to će vam srpsko potomstvo u svoje vreme reći.

Srbija je preporodjena na jednoj kulturnoj osnovici, a vi se možete otuda kesići kao i svaki demon na Hrista — ništa vam ne vredi — do da brišete suze gorke, i čekate sudbu svoju. Šabac, 10. jula 1917.

Uroš Jovanović, biv. poštar, sada trg. milijunar.

Stedite vodu za piće!

Duge i jake vrućine, skopčane sa sušom, imale su sasvim prirodno nepovoljan uticaj i na obilnost izvora, te su izazvale stanje, u kome se svako rasipanje vode za piće mora smatrati kao bezobzirnost prema svojim sugrađanima. Specijalno stanovnici uzvišenih krajeva gradskih moraju povodom beskorisne potrošnje vode za piće da jače od oskudice u vodi, jer je zbog slabog pridozaska iste pritisk odveć slab, te voda ne može tamo da dospjeva. Da zbog oskudice u vodi mogu da nastanu bolesti, pa i zaraze, koje se na daleko šire, rečeno je već toliko puta, da je upravo izlišno ovdje ponavljati.

Ali još veća opasnost može da nastane zbog oskudice u vodi, ako izbije negdje požar, pa se ovaj ne može da savlada, što je pridozask vode zbog slabog pritiska odveć malen, a u višim dijelovima grada nikakav.

I ovom se prilikom ukazuje na to, da do sada izdate naredbe služe isključivo interesu svekolikog stanovništva Beograda, i da će se svom strogošćin postupati protiv izgređenika. Uprava civilne vodovoda izaslije svoja odjeljenja, koja će od kuće do kuće kontrolisati, da li se ove naredbe pridržavaju, i neka se zna, da se štetočine mogu kazniti novčanom kaznom do dvije hiljade kruna, bez obzira na to, što će se pritok vode za dotični dio grada sasvim ukiniti. Zbog ovake mjere i nepovoljnog položaja vodovodne mreže naravno da bi stradali i mnogi nevini. Zato treba — već iz obzira prema svojim sugrađanima — svako da šteti vodu za piće.

Da bi se izbjegla nestašica u vodi, napominje se još jednom, da je u opšte zabranjeno do dalje naredbe polivanje vrtova vodom, koji služe kao luksus. Vrtovi, zasijani povrćem, smiju se zalivati samo uveče, jer je jutarnje zalivanje zbog jakog isparenja sasvim bezciljno. Dalje je zabranjeno držati slavine otvorene radi hlađenja pića ili stanova. Vodokoci i slična postrojenja moraju se bezuslovno zatvoriti.

U interesu opšte stvari potrebno je, da se svaki strogo drži naredbe u svrhu odbrane protiv oskudice u vodi, za piće, kako bi se izbjegle inače nužne poštrene mjere.

Najzad se napominje, da pri normalnoj potrošnji vode i izbjegavanju svakog izgreda ima dovoljno vode za cjelokupno stanovništvo Beograda.

Grad i okolica.

Dnevni kalendar.

Danas je nedjelja 15. jula; po starom 2. jula. Rimokatolici: Henrik car; pravoslavni: Polaganje halj. Bogorod.

Kinematografi: Vojni kino (Kolozeum): U 4 i 6 sati poslije podne predstave za vojnike. — C. i k. gradjanski kino (Paris): U 2:30, 4 i 6 sati poslije podne predstave za gradjanstvo. — „Slavija“: 8:30 i 6 sati poslije podne predstave za gradjanstvo.

Botanička bašta. Otvorena utorkom, četvrtkom, nedjeljama i praznicima.

Ladja izmedju Zemuna i Beograda kreće iz Beograda za Zemun od 6 sati u jutro do 9 sati naveče svakoga sata osim u 1 sat poslije podne. Polazak iz Zemuna za Beograd od 8:30 ujutro do 8:30 naveče svakoga sata osim u 12:30 poslije podne.

Casnička i činovnička kasina otvorena je do 12 sati u noć.

C. i k. vojnički dom: Citaonica, soba za pisanje i igranje, kantina. Otvoreno od 7 sati ujutro do 9 sati naveče. Slobodan pristup svakom vojniku.

Riječno kupatilo na Savi, otvoreno od 6 sati ujutro do 8 sati naveče.

„Grand Hotel“: Dnevno koncert. Početak u 6 sati poslije podne.

Posjeta bolesnika u bolnicama: U bolnici „Brko“: od 2—4 sata poslije podne. U bolnici „Bram“: od 9:30—12 sati prije podne i od 2—4 sata poslije podne.

Traži ih opština.

Katarina P. Vučković i Jakov Popović, biv. služitelji opštine grada Beograda, potrebno je da se odmah javne uredima opštine grada Beograda, radi izvjesnog hitnog saopštenja.

Bojni cirkus „Henrik“ u Beogradu.

19. o. mj. započeti će sa svojimi predstavama na malom Kalemegdanu bojni cirkus „Henrik“. Program je vrlo biran. Ovo preduzeće stoji u službi civilne ratne pripomoći.

Prodaja soli.

Juče je prodavnica živinskih namirnica opštine grada Beograda, u Bitolskoj ulici prodavala gradjanstvu sol, kao sljedovanje za mjesec jula. Sol je izdavana na osnovu kupona, kao i do sada i stajala je 80 helera po kilogramu.

Beogradski orfeum.

U gostionici „Takovo“, na Terazijama, otpočnu sutra predstave beogradskog orfeuma; predstave počinju svakog dana u 8 i pol sati uveče, nedjeljom i praznicima bide predstava i poslije podne, one počinju u 3 sata. Čist prinos je namijenjen za beogradske dobrotvorne ustanove. Uprava je spremila za prvu predstavu sjajan program, u kome će učestvovati najbolji umjetnici. Posjetioci predstava sjediće za stolovima, Ulaznica je K 4, 3 i 2. Ulaznice važe ujedno i kao propusnice za gradjanska lica.

Javna dražba.

Radi izdavanja pod zakup jednog sarinarskog dućana u Kralj Aleksandrovoj ulici broj 27., svojine opštine grada Beograda, održaće se 20. ovog mjeseca u 4 sata poslije podne u uredima pristojbeno-poreskog odjeljenja opštine grada Beograda javna dražba, na koju se pozivaju zainteresovani, da na istu dodju.

Za beogradsku sirotinju.

Gospodin Milan Marinović, trgovac drvrsari, poslao je sirotinjskom odjeljenju opštine grada Beograda svotu od 50.— kruna kao svoj priloga za pomaganje sirotinje beogradske.

Izvršaj prijavnog ureda.

13. jula: prijavljeno 80, odjavljeno 34, seldaba 40; u hotelima prijavljeno 110, odjavljeno 114; ostalo u hotelima prijavljeno svega 353 stranca.

Zvanične objave.

OBJAVA.

Naredbom c. i kr. vojne glavne gubernije u Srbiji, Odjel 13 br. 7588 od 25. maja 1917. određuje se naplata vodovodnih i kanalizacionih pristojbi za vrijeme od 1. jula do 31. decembra 1916. i 1. januara do 30. juna 1917. kako slijedi:

Član I.

U smislu naredbe c. i kr. vojne glavne gubernije u Srbiji, Odjel 13 br. 10.103 od 28. decembra 1916., koja je javnim oglasom kao i obznanom u službenom dijelu „Beogradskih Novina“ od januara 1917. objavljena, odmjerila je uprava c. i kr. beogradskog vodovoda prema predloženoj prijavnicama vodovodne i kanalizacione pristojbe u Beogradu za II. polugodište 1916. i I. polugodište 1917.

S obzirom na porast troškova za materijal kao i radne sile kroz vanredno stanje određuje se u smislu tačke I-b gorenavedene naredbe ratni doplatak sa 50 od sto: slovom pedeset od sto. Ovaj doplatak odnosi se na sve pristojbe za mjeru vode, vodu kao i kanalizaciju.

Član II.

Vodovodne i kanalizacione pristojbe, koje su za II. polugodište 1916. odmjerene imaju se i za I. polugodište 1917. platiti.

Član III.

Dužnost plateža.

Vodovodne i kanalizacione pristojbe dužni su platiti svi vlasnici kuća prema odredbama člana V. Ako su vlasnici juridičke osobe prelazi dužnost plateža na one osobe, koje su ovlaštene na zastupanje dotične juridičke osobe.

Za odsutne dužni su platiti njihovi zastupnici.

Član IV.

Naplata pristojbi.

Naplata pristojbi za vrijeme od 1. jula do 31. decembra 1916. i od 1. januara do 30. juna 1917. izvršuje direkcija beogradskog gradskog vodovoda, koja stoji pod upravom gradjevinskog odjeljenja c. i k. vojne glavne gubernije u Srbiji.

Na temelju platežnih naloga za ova polugodišta imaju se pristojbe za II. polugodište 1916. u roku od 8 dana po primitku platežnog naloga, a za I. polugodište 1917. do 31. avgusta 1917. platiti. Isplata ima se izvršiti ili sa uplatnicama na čekovni konto c. i kr. gradjevinskog odjeljenja vojne glavne gubernije u Srbiji, koje uprava vodovoda platežnim nalozima prilaže ili u gotovom na blagajni vodovoda za vrijeme blagajničkih sati od 8—12 prije podne i 4—5 poslije podne, a kojom prilikom treba pazežni nalog predočiti. Svaka druga isplata je nevaljana.

Nedjeljom i praznicima neprimaju se plaćanja u gotovom. Odredjeni rokovi za plaćanje imaju se tačno održati, u protivnom, će se slučaju na temelju § 465, tačka 4. srpskog gradjanskog parbenog postupka i § 19. naredbe ministra za unutarnja djela od 10. juna 1902. P. br. 10381 po opštinskom sudu ubrati i osim toga biće neuredni plaćeni kažnjeni do 1000 kruna odnosno zatvorom do 30 dana.

Član V.

Oprost ili promjena vodovodnih i kanalizacionih pristojbi.

I. Oprost od dužnosti plaćanja vodovodnih i kanalizacionih pristojbi ili otpis uslijeduje samo onda, kada su od privatnih zgrada cijeli spratovi ili posebni dijelovi kuća, ili cijele privatne kuće po vojnoj upravi, četama, oblastima, zapovjedništvima i t. d. u svrhu stanovanja ili uprave upotrebljavane — ako se zato ne plaća odšteta i odnosi se samo na upotrebljavane prostorije.

2. Isto vrijedi za stanove časnika i činovnika vojne uprave, ako ti stanovi zauzimaju prostor naveden u gornjoj tački, nadalje po c. i kr. vojnoj glavnoj guberniji odobreno pravo na stan predstavljaju i ako se odšteta ma koje vrsti za iste ne plaća.

U svim drugim slučajevima, gdje se po vojnoj upravi, četama, oblastima, zapovjedništvima i t. d. kupa i po časnicima u stanbene ili upravne svrhe kuće, spratovi ili posebni dijelovi kuća ili stanovi samo djelomično upotrebljavaju, ne će se pristojbe otpisivati, nego se imadu na te prostorije otpadajuće vodovodne i kanalizacione pristojbe prema članu III. platiti.

4. Otpis vodovodnih i kanalizacionih pristojbi prema gorenavednim slučajevima 1. i 2. biva samo za ono vrijeme, za koje postoji razlog oprosta i to nakon izminuća dotičnog razdoblja odmjere.

5. Prema tome su svi kućevlasnici obvezani svaku upotrebu zgrada ili prostorija u koju od svrha naznačenih u tački 1. i 2. ovog člana, isto tako prestanak ili promjenu upotrebe u roku od 48 sati kod vodovodne uprave u Jugovićevoj ul. br. 1 sa formularima koji se tamo dobivaju prijaviti.

6. Otpis za II. polugodište 1916. slijedi prema tački 4. ovog člana na temelju molba podnešenih od kućevlasnika ili njihovih zastupnika prema članu III. Ove molbe imaju se na formularima, koji se kod uprave vodovoda nalaze napraviti i taksenom markom od 1 kruna biljegovati. Molbe za drugo polugodište 1916. imaju se u roku od 8 dana po primitku platežnog naloga kod c. i kr. vodovoda podnijeti.

7. Za I. polugodište 1917. mogu se molbe za otpis vodovodnih i kanalizacionih pristojbi tek od 31. jula 1917. predočiti. Te se molbe ne će prije niti uvažavati niti primati.

8. Naknadni se otpis za I. polugodište 1916. ne će dozvoljavati.

9. Svako povećavanje ili umanjivanje prostorija kućnih, upotreba svake novogradnje ili dograde, ili opravljene kuće ili prostorija, koje su prazne stajale isto tako ispraznjene ili porušene cijelih kuća ima kućevlasnik ili njegov zastupnik (vidi član III.) u roku od 14 dana po nastupu dotičnog slučaja upravi c. i kr. vodovoda upotrebom tamo nalazećih formulara prijaviti. Kod propusta ove prijave gubi kućevlasnik pravo na otpis pristojbi, koje mu je po § 15. naredbe srpskog ministarstva unutrašnjih djela Pol. br. 10381 od 10. juna 1902. dano, odnosno uračunae mu se dvostruka pristojba za neprijavljene kuće i prostorije, za koje je dužnost plateža pristojba nastala i to za vrijeme ustanovljene uporabe odnospnih kuća ili prostorija a najmanje za četvrt godine.

Član VI.

Otpis pristojba radi zaustave vode.

U slučaju da je potrošnja vode za više od 15 dana potpunoma zaustavljena, to će se za svakih punih 15 dana odgovarajuće vodovodne pristojbe bez vodomjera i kanalizacionih pristojbi otpisati odnosno u korist onoga ko je na platež dužan dopisati.

Član VII.

Upis u dobro ili povratak vodovodnih i kanalizacionih pristojbi.

Uplaćene pristojbe vraćaju se samo ako

1. se zgrada za koju se pristojbe imaju platiti poruši,

2. iz privatnog vlasništva oduzeta bude ili

3. dužnost plaćanja pristojba prestane i vjerovatno za slijedeće razdoblje odmjere (kalendarsko, polugodište) ne će nastupiti.

U svim drugim slučajevima ne će se bezizmno uplaćene pristojbe u gotovom vraćati, nego dotičnoj zgradi za slijedeće razdoblje odmjere upisati u dobro i kod propisa pristojba odbiti.

Član VIII.

Oprost državnih zgrada, onda prometa vojne uprave u Srbiji i c. i kr. vojske.

Za sav državni posjed u Beogradu, onda za zgrade, koje služe samo prometu vojne uprave u Srbiji i c. i kr. vojske, nadalje za one zgrade, za koje se prema članu V. tačka 1. i 2. otpis pristojbi vrši, nemaju se vojnoj upravi vodovodne ili kanalizacione pristojbe prepisivati, niti imadu iste plaća.

Isto tako nema se za dotične obrte potrebna voda naplaćivati.

Izuzeta je voda, koju željeznička uprava za prometnu službu upotrebljava i koja se prema zakonu sa ratnim doplatkom propisati i u gotovom isplaćivati ima.

Član IX.

Sve odredbe prema propisima srpskog ministarstva za unutarnja djela Pol. br. 10381 od 10. juna 1902. i srpskog ministarstva za gradjevine od 8. odnosno 23. marta 1910. K. br. 276 ostaju u krijeptosti u koliko nijesu ovom naredbom kao i naredbom vojne generalne gubernije u Srbiji, Odjel. 13. br. 10103 od 28. decembra 1916. i postojećim odredbama gradske uprave Beogradske promjenjene.

Car. i kralj. glavna vojna gubernija u Srbiji, gradjevinski odjel.

OBJAVA.

Ovim se objavljuje da radi porezivanja dolaze na red slijedeće ulice:

I. Komisija.

16. jula: Stiška.
17. jula: Prote Mateje.
18. jula: Braće Nedića, Zlatiborska.
19. jula: Studenička.
20. jula: Daničićeva, Mišarska, Balkanska br. 1—19.
21. jula: Balkanska br. 20—72.

II. Komisija.

16. jula: Gračanička, Jug Bogdanova, Kraljević Marka.
17. jula: Cubrina, Brankova, Javoračka, Zadrugarska, Skladišna.
18. jula: Praporčetićeva, Čika Ljubina, Prizrenska.
19. jula: Bogojavljenjska, Pajsijeva, Ličanska, Ivan-Begova, Jakićeva, Carinško Pristanšte, Knez Lazara.
20. jula: Mostarska, Miloša Pocerca, Birčaninova.
21. jula: Bregovita, Trgovačka.

III. Komisija.

16. jula: Ratarska br. 80—90.
17. jula: Ratarska br. 91—218.
18. jula: Ivkovića, Slijvarska br. 1 do 30.
19. jula: Slijvarska br. 31—59, Grobčanska.
20. jula: Sumatovačka.
21. jula: Na Čukarici: Saborna, Hajduk Veljkova, Vatrogasna, Knez Mihajlov Venac, Sindjelićeva, Čika Ljubina.

C. i k. okružno zapovjedništvo za

August Senoa:

Branka,

(Nastaviće se.)

Starac župnik pisao je vladi, da bi se glavni grad ponositi mogao, da ima svoju kcer Branku za učiteljicu, i za kratko nadade se zbilja prilika, koja je imala mladu pedagogicu povratiti u rodno joj mjesto. Iznemada dobije kratko pisamce iz Zagreba i to po natpisu sudce od Herminine ruke. Evo, to je pisala Hermina: „Draga Branko! Za sada neodgovaram na tvoje dugačko pismo. Drugi put. Danas ti javljam važnu novinu. Brzaj što znaš. U Zagrebu ima se popuniti mjesto učiteljice. To se mjesto namjenjuje tebi, jer si tako vrsna učiteljica i k tomu još domaća kći. Jagma za mjestom je dakako velika, jer bi svaka preporandica htjela ostati u Zagrebu, ali se ti neboj, tebi kanda je dekret već u džepu. Od vlade i od grada rekoše gospoda mojemu ocu, nek ti pišemo, da odmah pošlje molbenicu u Zagreb. Čini se, da imaš tajna zaštitnika, kad te sami rovu. Zato nečasi časa, obavij točno sve, što treba i pošlji pisma meni, moj otac predaće ih vladi. Ljubi te do vijeka i cijeliva te sto puta tvoja vjerna posetrina Hermina.“

U prvi mah zažari se Branka, njezina pobjeda išla je dakle dalje od Jalševa. Ljudi ju zovu u glavni grad iz kukavnog sela; svijetla lica, pobjedna imala se vratiti u svoj zavičaj na mnogo bolje, plodnije mjesto, imala se riješiti spleta, podla kola klevetnika. Branka bijaše i ponešto slavična. Kad je razumjela ponudu, nešto joj mila i draga ugrija dušu, ugodno, voljko čuvstvo kanda će joj objaviti srce. Babi neredče zasad ništa. Podnirivši ruke, držeći prstima pismo, spustivši glavu na prsa, hodala je Branka po sobi amo tamo, da razmišlja, da se odluči, bi li, nebi li pošla u Zagreb. Nakon duže vremena baci Herminino pismo na stranu i sjede da piše: Borba se bila svršila u Brankinoj duši, ponos nadvladao, želja za koristi podlegla. Branka odgovori ovako: „Draga Hermino! Hvala ti na brizi, hvala ti na pozivu. Ponuda zagrebačke gospode za mene je vrlo častna, te tjera u laž sve one klevete, što su se bile podigle na me. Uza sve to, i kraj znatne materijalne koristi, koju bi mi donijelo zagrebačko mjesto, velim ti, draga Hermino, a ti to reci zagrebačkoj gospodi, da ne primam njihove ponude, da se neću vratiti u glavni grad, da ostajem u Jalševu. To je moja tvrda, neslomljiva odluka. Nekad bijaše dakako mjesto zagrebačke učiteljice mojim idealom, danas više nije. Ja sam ovdje u Jalševu uhvatila korjen, tu sam održala prvu pobjedu u svom zvanju, tu ću se boriti i na dalje. Bilo bi ružno, da nakon nedugog vremena zapustim onu općinu, koja me je, premda siromašna, uvela u kolo učiteljica, bilo bi nezahvalno, da na cjedilu pustim ove dobre ljude, koji su mi iskazali toliko simpatija; pa onda siromašna dječica moja, šta bi bilo od njih bez mene? Podivljala bi opet ko i prije. Suze mi idu na oči, kad pomislim na to, Svijet bi mogao punim pravom reći, da sam kukavica, jer sam se jedva mogla dočekati prilike, da se otresem Jalševa. Ne, Hermino, ja neidem, ostat ću ovdje. Neznam, što mi je usudio usud, ali tu nalazim zadaću svoga života. Uspjeh je ovdje dakako teži a u Zagrebu dakako lakši; ovdje imaš pred sobom seosku neuku dječicu, koju treba uljuditi, ondje u gradu varošku mladež, koja već kakvu takvu uljudbu donese u školu. Po mojem pako mišljenju mnogo je dčnije prstjeđivati puk nego li gradske ljude. Sta hasne sve fraze i deklaracije o rodoljublju, kad nije još progledao naš puk, kad neumije čitati i pisati, kad nema novina nit knjiga, kad nezna, šta po svijetu diva i šta narodu treba. Tu dakako neodusevljava zajednička misao sve pučanstvo. To se vidi najbolje u političkoj borbi. Lako možeš predobiti seljaka za

nekoliko čaša, za nekoliko banaka, ali kako si ga ti predobio, predobiće ga za tobom drugi, opet za nekoliko čaša i banaka. Seljak će priseći danas na Boga, sutra na vruga. Nevelim, da to nečine mnoga naša gospoda, ali je gađno gledati, kad to čini puk za kukavnu plaću i ponajviše proti svojoj koristi. Tu treba prosvjetje, tu. Zato volim ostati u Jalševu. Jedno je još, što me sustavlja u Jalševu, ili da bolje kažem, nepušta u Zagreb. Bilo je zgode, da me namjeste, bila sam najbolja izmedju svih i molila sam što više za mjesto. Odbiše me naprosto, jer nisam imala zagovornika i patrona, jer sam bila siromašna djevojka bez gospodske protekcije. Vidiš, to me peče, zato se takodjer nevrtaam u Zagreb, a sad završujem u kratko svoje pismo, moleći te, da mi ništa više o tom predmetu ne pišeš, jer je moja odluka tvrdja od gvozdja. Budući put odgovoriću ti obilnije i biće svakako zanimljivije gradiva. Pomisli, grof Belizar pozvao je sve učesnike ispita i surjednu vlastelu za današnji dan na svoj grad i to na večernju zabavu. Imam dakle dosta posla sa svojom toaletom. S Bogom, draga Hermino. Tvoja Branka.“

XIII.

Dan prije večernje zabave na jalševačkom gradu šetao je grof Belizar po lijepoj šumici, stojeći pod gradskim brijegom a pratio ga starac župnik. Belizar je bio vedar, gotovo veselo, ali uz to nekako razdražen. Prema tomu koračao je kadšto brže, kadšto polaganije, često bi se sustavio i poglednuo oko sebe. Smotku svoju motao je nemilo i odbijao jake dimove a štapićem lupao je nemilo po grmlju i drveću. Drugačiji je bio stari župnik. Koračao je polagano omjerenim korakom, da mu se i gornje tjelo posve matematički njihalo; desnica bio je zadio za njedra a lijevicu zataknuo u stražnji džep kaputa. I on je pušio, ali posve drugočiji, pobožno naime prema svomu stališu a i obzino prema vrednoj finoći američanske cigare, koju mu je grof bio poklonio. Kad bi uhvatio cigaru te neizmerno nježno puhnuo dim nebu pod oblake, zatim ogledao zadovoljnim okom fini dar, te ga zatakao opet u usta.

„Dakle“, reći će župnik, „pobjeda je naša. Ja sam svojim izvještajem uklonio sve oblake iznad Brankine glave, a jeste, gospodine grofe, kako čujem, i ti.“

„Gledao sam, da uradim, što je moguće. Ja dođuše nemam sa školom i Brankom nikakvog zvaničnog posla i općenja, ali sam vam već više puta rekao, da mrzim nepravdu. Bivši u Zagrebu pohodio sam dakle gospodu kod školskoga odsjeka te im razjasnio cijelu stvar — što se veli — nevezanim slogom, neštedeći nikoga i nesprežući svoj govor u plahе riječi. Gospoda su me slušala vrlo pozorno i imala, kako sam iz njihova govora razabrao, vaš izvještaj već u rukama. Kad sam svoje pričanje dovršio, poklonio se gospodin školski nadzornik i rekao nekim ceremonioznim tonom:

Presvijetli gospodine grofe, izvolite se gledati toga osobnoga pitanja — mislim naime učiteljicu Kunovićeovu u Jalševu — posve umiriti. Vaša presvijetlost i gospodin župnik jalševački klasički su svjedoci, kojim bi se absolutno vjerovalo, da i nije bilo onih jasnih dokaza i pisama, koja Branku Kunovićeovu ne samo opravdavaju, pače jasno pokazuju njezinu vrsnoću i vrlinu. Ta mlada djevojka, premda je početnica, broji se već danas u najbolje učiteljice naše kraljevine i mogu vašoj općini samo čestitati, da je našla tako vrijednu osobu.“

Zahvalio sam se gospodi na toj izjavi, da je naime pravica pobjedila i da podla denuncijacija nije imala uspjeha; no pri tom nisam mogo preuštiti nekoje svoje misli. Rekao sam gospodinu savjetniku, kako se živim čuđom čuđim, da među učiteljima, koji su zvani, da budu prosvjetitelji puka, ima tako podlih karaktera, i da je slabe nade, da će čovjek, kao što je Silić, oplemeniti dušu i jednoga djeteta. Gospodin savjetnik reče nasmjehnuvši se diplomatički:

Dopuštam, da ima dosta takvih primjera, gdje prekupi zavist i bijes medju učiteljima istoga zavoda, a nama su pune ruke posla, da uredimo i uglatimo sve te čorave zavađe i preprike naših pedagoga. Najgore je pak, kad se onako dvojica pograbe u novinama, te počnu po sebi lupati, tako, da polemika zalazi čak i u kuhinju, te se pripovijeda, koliko je gospodin učitelj dobio plićca za eminenciju ovoga ili onoga djeteta. To su dakako iznimke ali ima ih dosta, no budu te uvjereni, da će Silić pametiti pritužbu „nekolicine jalševačkih žitelja“, koja je skrpana u njegovu stanu.

Pošto sam se uvjerio bio, da Branki neprijeti nikakova pogibelj, preporučio sam se lijepo gospodinu savjetniku, jer nisam bio voljan slušati takove kukavštine.“

Župnik se zaustavi, izvuče polagano cigaru iz usta, ter se nasmjehnu.

„Vidite, ilustrissime, da je naša zdravica koristila. Pobjeda je zbilja definitivno naša. Dali smo tim šepikurtama po repu! Nego“ — produlji župnik poše, staviv kažiprst na rt svoga nosa — „nego ta naša žestoka obrana mogla bi daleko promašiti svoj cilj.“

„Kako to?“ upita grof u čudu.

„Iz toga moglo bi iziđi nešto nekolično za Jalševu.“

„Ali molim vas, dragi župniče, neokolišajte toliko, govorite jasno.“

„Hoću, hoću ilustrissime! Dozno

sam; da u Zagrebu treba popuniti nekoliko mjesta učiteljica, a imade vrlo malo moliteljica, koje bi vrijedne bile učiteljati na kakvoj seoskoj školi, kamo li u glavnom gradu. Čulo se za Brankin preljepi napredak, a sad nam je mame gospoda Zagrepcani u grad, te bi se vrlo lako dogodilo moglo, da je iz-gubimo.“

„Nikad!“ planu grof i baci od ljutitosti cigaru, „loga neće biti. Ako su gospoda Zagrepcani tako ludi bili, pak pustili pticu iz svojega gnjezda, to nećemo se ni Jalševani povesti za njihovom ludorijom. Mi apsolutno nedamo svoje učiteljice.“

„Vi posve pravo govorite, gospodine grofe, ali Zagrepcani se po viraški napinju, da tu svoju pticu povrate u zagrebačku krletku.“

„Ali vam velim, da neće. Moraćemo, dragi župniče, opet u ime naše buduće pobjede ispiti čašu vina; vaše zdravice imaju osobitu čarobnu moć.“

„E pa zdravicu baš možemo piti, presvijetli gospodine, ali vam velim, da tu buduću pobjedu već sada u džepu nosim.“ Pri tim riječima nasmija se starac župnik vrlo lukavo, prodje dlanom preko usta i upre svoje oči čvrsto u grofa, da vidi, kako će se ta novina njega primiti. Grof pogleda u istinu starca nekako čudnovato, uhvati ga za ruku i reče:

(Nastaviće se.)

Poslijednje brzojavne vijesti.

Rusija i Finska.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Stockholm, 14. jula.

Izmedju Finske i Rusije vladaju vrlo napeti odnošaji, jer su finski socijalni demokrati odlučno odbili ruski zajam. U Finsku je poslano jedno izaslanstvo radničkoga savjeta, da saopšti Fincima, kako je ovo posljednja prilika, da se odnošaji izmedju Finske i Rusije opet urede. Ovi izaslanici su preporučili Fincima, da se odreknu svili nastojanja oko samostalnosti Finske, pa da se konačno priključe Rusiji. U Petrogradu vlada vrlo neprijateljsko raspoloženje protiv Finske i vlada traži, da Finska bezuvjetno primi na sebe jedan dio ratnih dugova. Finska će morati pod svaki uvjet, da ostane kao dio velike ruske republike.

Povratak njemačkoga prijestoljona sljednika.

Kb. Berlin, 12. jula.

Njemački prijestolonasljednik povratio se na bojište.

Pokret za mir u Francuskoj.

Uapšenja u seinskom departementu

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Zeneva, 14. jula.

Svajcarske novine javljaju iz Parisa, da je prošle subote i nedjelje uapšeno preko 250 lica, radi zabranjene agitacije za mir. Svi unutarnji dijelovi Parisa su zaposjednuti, da se spriječe nove demonstracije sindikalista.

Zahtjevi Irske.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Rotterdam, 14. jula.

Nedavno izabrani Sinnfeinac De Valera izjavio je dopisniku „Couranta“, da njegov izbor najbolje pokazuje, što se sada traži. Sadanji irski pokret je protiv svakog suvereniteta Engleske i traži potpunu neovisnost Irske, kao i osnivanje irske republike.

Podopremače obravnu luči stuz, oblažuje kiselinu.

MATTONI-EV

GISSHÜBLER

ČISTA PRIRODNA ALKALIČNA KISELICA

Kleinrich Mattoni d. d. Beč i Karlsbad.

Glavno skladište za Srbiju: U vojnom prometu stojeća Ljekarna Protić, Beograd, Kralja Milana ulica 87.

Ekspozitura peštanske-ugarske

•• Komercijalne Banke ••

u Beogradu — Knez Mihajlova 50.

GLAVNA UPRAVA CES. I KR. MONOPOLA PETROLEJA I ŠPIRITA.

Bavi se svima bankarskim poslovima, pošiljkama novaca iz Austro-Ugarske i za Austro-Ugarsku, savezničke i neutraine države. Specijalno odjeljenje za šiljanje novaca ratnim zarobljenicima i interniranima. Prima uloge i obavlja mijljanje novca po najkulantnijim dnevnim kursovima.

Zasebno odjeljenje za robu za sve vrste trgov. poslova.

Osnovna glavnica i pričuve 232,000.000 kruna.

Iz današnje Srbije.

Rad beogradskog opštinskog odbora od 1. januara do 31. decembra 1916. g. (Svršetak) VI.

Od 1. januara do 6. septembra, kada su po naredbi c. i k. glavnog vojnog zapovjedništva uvedena tri bezmesna dana u nedjelji (ponedjeljak, srijeda i petak), klanje je vršeno svakoga dana. Od 7. septembra do konca godine dopušteno je klanje 4 puta u nedjelji.

Klaničnih prihoda bilo je, arende K 185.904.10, klanič. takse K 20.484.55, ljekarske takse K 2844.20, svega K 209.232.85.

Pored ove takse naplaćeno je od c. i k. kobasničarice, za 1363 komada zaklanih svinja a 2 krune svega K 2726.—.

Od prenosa stočnih pasosa primljeno je K 874.58; svega klaničnog prihoda K 212.833.70.

Na osnovu čl. 4 „Pravila o slobodnom klanju stoke“ opštinska uprava otkupljivala je govedji i ovčiji cubok i sopstvenicima plaćala po ovoj cijeni od komada: za govedji cubok: bijela i crna džigerica K 1.50, glava bez mozga i jezika K 1.20, slezina K 1.10, noge K —.20; za ovčiji cubok od komada: glava K —.50, bijela i crna džigerica K —.50. Otkup cuboka uslovljavala je potreba jevtinijeg snabdjevanja siromašnog stanovništva mesom.

Pored cuboka, koji je otkupljivao od zaklane stoke na opštinskoj klaničnici, opštinska uprava je dobijala: od c. i k. vojne klanice preko cijele godine govedje noge besplatno; od c. i k. vojne kobasničarice u mjesecima januara i februara: 5309 kilograma svinjskog cuboka: glave, džigerice, noge i repove uz naplatu od po 1 K od kilograma; svinjskih crijeva 730 komada po 40 helera komad, i svinjskog sala sa crijeva 2080 kilograma po 2 K od kilograma.

Za prodaju cuboka na opštinskoj prodavnici u 1916. godini određene su ove cijene: po kilogramu: svinjske glave K 1.60, svinjske noge K 1.60, svinjski repovi K 1.60, svinjska srca K 2.—, svinjsko salo K 4.—, svinjsko salo od crijeva K 2.—, svinjska džigerica bez srca K 1.20, svinjska crijeva K —.60, govedje glave K 1.—, govedja bijela džigerica K —.40, govedja slezina K —.40; po komadu: govedje noge K —.40, ovčije glave K —.80, ovčija džigerica sa srcem K 1.20, ovčija džigerica bez srca K 1.—.

Bruto prihod od prodaje cuboka bio je K 91.865.20.

Na ime isplate cuboka izdato je: mesarima K 16.357.85, c. i k. vojnoj kobasničarici K 9.761.—, svega K 26.118.85; prema tome je čist prihod od prodaje cuboka iznosio kruna 65.746.35.

Taksa za grobnice i grobove naplaćivana je ovako: za veliku zidanu grobnicu K 1100.—, za malu zidanu grobnicu K 560.—, za veliki grob K 12.—, za dječiji grob K 7.—, za mrtvo rođeno dijete K 4.—, za otvaranje velike grobnice K 5.—, za otvaranje male grobnice K 4.—, za otvaranje groba K 4.—.

Za održavanje grobnica i grobova naplaćivana je godišnja taksa i to: za kapelu K 100.—, za arkadu K 40.—, za velike grobnice K 15.—, za male grobnice K 10.—, za velike grobove K 2.—, za male grobove K 1.—. Za privremeni grob sa ćuprijom naplaćivana je pored takse za grob još i taksa za ćupriju od 20 K.

Sve ove takse naplaćivane su na osnovu „Pravila o novom groblju od 1886 godine“ i riješenja ranijih opštinskih uprava prije rata. Izuzetak je učinjen samo kod takse za postavljanje ćuprije u privremenom grobu u toliko, što je ranija taksa bila K 12.—, pa je riješenjem ove opštinske uprave — zbog poskupljivanja gradje — podignuta na K 20.—.

Kako je, zbog oskudice mrtvačkih sanduka u varoši, opštinska uprava preduzela i izradu i prodaju drvenih mrtvačkih sanduka, određivane su prodajne cijene sanducima prema poskupljivanju materijala.

Besplatno je izdato: velikih grobova umrlih u varoši 472, velikih grobova umrlih u bolnicama 609, dječijih grobova umrlih u varoši 263, dječijih grobova umrlih u bolnicama 66, vojničkih grobova umrlih u bolnicama 324, svega 1743.

Na otplatu je izdato: velikih grobova umrlih u varoši 28, dječijih grobova umrlih u varoši 5, dječijih grobova mrtvorodjenih 1, svega 34.

Prodato za gotov novac: velikih grobova umrlih u varoši 224, dječijih grobova umrlih u varoši 127, dječijih grobova mrtvorodjenih 16, svega 367. Ukupno izdato grobova 2144. Ovoj svoti se dodaje sarana umrlih u prodanim grobnicama 5, sarana u otvaranim grobnicama 73, sarana u otvaranim grobovima 124.

Osim besplatnih grobova i prenosa opštinska uprava je za sahranu

sirotinje izdala besplatnih mrtvačkih sanduka i to: za odrasla lica 387, za djecu 276. Vrijednost besplatno izdatih sanduka iznosi K 10.781.—.

Na ime grobljanskih taksa primljeno je i to: za 5 velikih zidanih grobnica K 3.300.—, za održavanje grobnica i grobova K 2477.—, za obnavljanje prava (turnus) K 770.—, za 224 velika groba K 2688.—, za 124 dječija groba K 889.—, za 16 grobova za mrtvorodjene K 64.—, za 20 ćuprija K 400.—, za otvaranje grobnica i grobova K 841.—, dužne takse K 69.—, svega K 11.498. Pored toga primljeno je: od prodaje mrtvačkih sanduka K 1701.—, od mrtvačkih kola i vuče K 5.582.50, ukupno K 18.851.50.

Ostalo na dugu: za grobnice K 2.200.—, za grobove K 375.—, za mrtvačke sanduke K 387.—, za mrtvačka kola i prenose K 144.50, za održavanje grobnica i grobova K 409.—, svega K 3.515.50.

Ukupan prihod od grobljanskih taksa, prodaje sanduka i prevoza umrlih iznosi K 22.297.—.

Za pravo držanja firmi, taksa je naplaćivana po propisima srpskog „zakona o taksama“. Ovu je taksu platilo 1719 firmi u svoti od K 8.577.—.

Za pravo zauzimanja trotoara, taksa je naplaćivana po propisima srpskog „Zakona o taksama“ i riješenju odbora opštine grada Beograda od 22. aprila 1915. godine. Na ime ove takse primljeno je svega K 3.309.50, jer su taksu plaćale samo one radnje, koje su iznosile stolove na trotoare.

Za iznošenje smetlišta iz privatnih domova i dvorišta, taksa je naplaćivana na osnovu srpskog zakona o taksama i u visini, koju je odredio odbor opštine grada Beograda svojim riješenjem od 10. februara 1912. god. Visina takse je 10 helera od jednog odjeljenja preko 4 m² površine, što je ravno 1/4 osnovne vodovodne takse. Ovu je taksu platilo svega 1830 domova i to samo za družu povelicu godine, a naplaćeno je svega K 15.066.90.

Za pravo držanja pasa naplaćeno je K 11.477.50, a izdato je 1240 komada psećih maraka.

Za pravo držanja fiakera i kola na pijacama, taksu je naplaćivalo c. i k. redarstvo i opštinsko društvo i predalo opštinskoj upravi K 2596.50.

Za pravo ispaše stoke na opštinskim utrinama, naplaćivalo je ekonomsko odjeljenje opštinske uprave u visini od 10 K od 1 grla krupne stoke, a po jednu krunu od jednog grla sitne stoke godišnje. Naplata ove takse zasnovana je na čl. 86. tač. 3. srpskog zakona o opštinama. Na ime ove takse naplaćeno je K 1423.—.

Administrativnu i sudsku taksu naplaćivalo je administrativno odjeljenje na osnovu propisa srpskog i novog zakona o taksama. Na ime ove takse naplaćeno je K 37.436.57.

Po predlogu varoškog odbora i riješenju c. i k. zapovjedništva beogradskog sreza i grada Beograda, ustanovljen je od 1. januara 1915. godine obavezni prilog za pomaganje sirotinje. Na plaćanje ovoga priloga bili su obavezni svi sopstvenici otvorenih radnji (trgovina, fabrika, zanata, kafana, spekulativnih i ostalih radnja). Stopa opterećenja određena je sa 2% od bruto dnevnog pazara. Bruto pazari prijavljivali su sami sopstvenici radnja, a tačnost prijave cijenio je odbor od 5 članova varoškog odbora. Na ime ovoga priloga naplaćeno je po mjesecima: januara K 7950.10, februara K 12.988.70, marta K 20.353.40, aprila K 15.001.70, maja K 19.445.60, juna K 18.167.90, jula K 19.948.70, avgusta K 20.641.95, septembra K 25.212.65, oktobra K 2225.60, novembra K 10.—, decembra K 10.—, svega K 161.956.30.

Obavezni prilog naplaćivan je do konca septembra. Svote, koje su naplaćivane u oktobru, novembru i decembru, bile su: svote do konca septembra.

Prijavlivanje i otpadanje radnji kretalo se po mjesecima ovako: januara prijavljeno 964, zatvoreno 43; februara prijavljeno 118, zatvoreno 13; marta prijavljeno 65, zatvoreno 18; aprila prijavljeno 96, zatvoreno 23; maja prijavljeno 188, zatvoreno 22; juna prijavljeno 145, zatvoreno 46; jula prijavljeno 119, zatvoreno 119; avgusta prijavljeno 67, zatvoreno 117; septembra prijavljeno 15, zatvoreno 26.

Pored obaveznog priloga, koji su plaćali sopstvenici radnji, naplaćeno je i od službenog opštinskog osoblja na ime obaveznog priloga za sirotinju K 8882.29.

Državne poreze.

Naredbom c. i k. glavnog vojnog zapovjedništva, odjeljenje 10, br. 1443/1916, određeno je, da varoš Beograd do konca mjeseca oktobra mora platiti predujam (akonto) na državnu predujam jedan milijun kruna. Po naredjenju c. i k. zapovjedništva mosne brane Beograda kao okružnog zapovjedništva, raspored i naplata predujma imala je izvršiti opštinska uprava.

Da bi predujam bio što pravičnije raspoređen i u određenom roku naplaćen, opštinska uprava je obrazovala odbor od 12 građana, koji je izvršio raspored predujma. U odbor su ušla ova lica: direktor Narodne Banke Kosta Popović; trgovci Todor Mihajlović, Ilija Marić, Dimitrije Živadinović, Dragutin Karaulić i Petar

Krajinović; rentijer Golub Janjić, industrialac Dimitrije Sidžanski, mesar Karlo Klos, baštovan Danko Stojanović, farbar Anton Kelner i katedžija Radenko Filipović. Radenko Filipović i Petar Krajinović nisu prisustvovali sjednicama odbora, prvi zbog bolesti, a drugi na putu.

Odbor je otpočeo svoj rad 5., a završio 15. oktobra i spiskove sa raspoređenim predujmom predao građanskom povjereniku Juhnu sa ovim sprovednim pismom, koga donosimo u cijelosti, pošto se iz njega najbolje vidi i sam rad toga odbora:

„Sprovedeći Vam 2 zapisnika pod Nr. 30.529 i 30.878, u kojima je izvršen raspored predujma na državnu porezu za 1916. godinu i blagodareći na pažnji i povjerenju, koje nam je određivanjem u ovaj odbor od strane c. i k. civilnog komesara ukazano, odboru je čast podnijeti izvještaj o svršenom poslu, izložiti principe, kojima se rukovodio u ovome radu i istovremeno učiniti nekoliko nužnih objašnjenja i napomena. Na ime:

Vi ste nam gospodine komesaru u predhodnoj sjednici izvoljeli saopštiti sljedeće:

a) da je naredbom c. i k. vojne glavne gubernije određeno, da stanovništvo grada Beograda ima dati jedan milijun kruna predujma na državni porez za 1916. g. i da određena svota mora biti do 20. tekućeg mjeseca i naplaćena;

b) zbog toga što se uslijed krakove vremena ne može redovnim zakonskim postupkom izvršiti porezovanje, a da bi se posao ipak na vrijeme i što pravičnije izvršio Vi ste nas izvoljeli odrediti da mi, a u Vaše ime, izvršimo raspored predujma;

c) da će formalni razrez državne poreze tek donije sljedovati dok c. i k. vlasti urede odjeljenje za redovno razrezivanje državne poreze i da će zbog toga licima, kojima ovaj odbor bude rasporedio eventualno manju sumu no što je njihovo pravo stanje, biti ostatak naplaćen naknadno, dok će licima, koja sada budu jače opterećena, višak biti priznat kao uplata poreze za 1917. godinu.

Držeći se toga saopštenja, Odbor se u svome radu nije mogao držati principa — opterećivanja cjelokupnog stanovništva grada Beograda — već samo jednog njegovog dijela naime: imućnijeg, koje je u stanju da u srazmjerno kratkom vremenu može i uplatiti raspoređenu sumu. S druge strane, odbor je morao imati u vidu veliku skupoću života i jaku privredno-trgovinsku depresiju, koja vlada u Beogradu a koja je prirodna posljedica svjetskoga rata, te je zato i namjerno morao sasvim izostaviti od ovoga opterećivanja sva ona lica, čiji prihodi ne prelaze sume, koje su neophodno potrebne za održanje lične egzistencije.

Ma da je odbor imao stalno na umu, da u svome radu bude potpuno pravičan, on ipak vjeruje da je kod izvjesnih lica mogao i pogriješiti u ocjeni snosljivosti poreskog opterećenja, bilo da ih je opteretio manje ili više no što je njihova današnja finansijska moć. Ali, ako je to negdje i učinjeno, odbor smije slobodno izjaviti: da ni jednu pogriješku nije učinio namjerno.

Da se odbor trudio da u svome radu postigne što veću pravičnost, a da ipak odgovori svome postavljenom zadatku, dokaz je u sljedećem:

1. Što kratkoća vremena za izvršenje ovoga posla nije dozvolila odboru da sa više sistema udje u ovaj posao. Opšte prijavljivanje prihoda za porezovanje moralo je izostati i zato se odbor morao u glavnom rukovoditi samo ličnim poznavanjem ljudi. Spisak placata obaveznog priloga za sirotinju, koji je naplaćivala do sad opština, mogao je poslužiti samo za polaznu tačku rada odborskog, ali nije nikako mogao biti pouzdano mjerilo sposobnosti opterećivanja državnim porezom.

2. Što je srazmjerno jače opteretio one radnje i trgovine, koje su za vrijeme rata po skupljoj cijeni prodavale svoju robu, i na taj način iz rata izvlačile ekstra-profit, dok je radnje koje su ratnim događajima oštećene, ili manje opteretio ili ih i sasvim od ove poreze poštedio.

3. Što je od 1708 radnji, koliko ih danas po dobivenom obavještenju ima otvorenih, oporezovao samo 948, a 769 sasvim od ovoga poreza poštedio, jer prihodi njihovih vlasnika, po mišljenju odbora, ne prelaze minimum potreba za održavanje njihovih porodica, i

4. Što je oporezovano svega 70 sopstvenika zgrada, a sve ostale oslobodio ovoga poreza, bilo zato što ne primaju nikakvih kirija, bilo zato što suma prihoda takodje ne prelazi minimum potreba za njihov život.

Odbor je gotov priznati Vam, da su izvjesni sopstvenici radnji i imanja opterećeni i više no što bi redovnim porezivanjem bili opterećeni; ali, odboru služe za opravdanje i takvog rada dva jaka razloga, na ime: što će im, po Vašoj izjavi, višak biti priznat u idućoj godini i drugo, što je po načelima pravde bogatijem staležu lakše podnijeti i veće sume opterećenja, jer ih izdaju iz viška svojega bogatstva, nego li što bi i najmanja opterećenja podnijeli oni društveni redovi, kojima današnji prihodi jedva omogućavaju održavanje života,

I na posljedku, neka odboru bude dopušteno, a na osnovu svega napred izloženog, izjaviti: da ovaj način odborskog rada ne treba nikako da bude mjerilo c. i k. poreskim vlastima za buduću sposobnost porezivanja beogradskog stanovništva, jer su sada izvjesna lica, razumije se po sticaju prilika, mnogo većim sumama opterećena no što bi u redovnom porezivanju bila opterećena, dok su druga lica isto tako bogata koristila se bilo odsustvom iz Beograda bilo odborskim nepoznavanjem njihovog stanja, te su tako sasvim izbjegli snošenju porezivanja njihovog bogatstva.

Nadajući se da smo odgovorili i Vašem povjerenju i pravičnosti prema stanovništvu grada Beograda, bilježimo se . . . (Slijede potpisi.)

Od raspoređene svote naplaćeno je: Na prihod od imanja i kapitala od 67 lica K 168.500.—, na prihod od radnji od 942 lica K 851.930.—, od 8 novčanih zavoda K 60.000.—, svega naplaćeno K 1.080.430.—.

Ostalo nenaplaćeno od 3 lica na prihod od imanja i na njihove prihode stavljena je zabrana za svotu od 12.000 kruna.

Opštinska uprava je svojim riješenjem smanjila osmorici sopstvenika radnji porezni predujam za 8220 kruna; kraj toga je opštinska uprava sasvim oslobodila plaćanja poreznog predujma 6 lica za svotu od 1230 kruna.

Sve naplaćene svote opštinska uprava je u određenom roku predala blagajni upravnog odjeljenja c. i k. zapovjedništva mosne brane i grada Beograda.

Po naredbi upravnog odjeljenja c. i k. zapovjedništva mosne brane i grada Beograda, opštinska uprava je izvršila popis rakije, a zatim po naredjenju istog zapovjedništva od 14. novembra izvršena je i naplata državne trošarine na rakiju.

Trošarina je naplaćena na 28.789 litara meke, i 5363 litara i 500 grama ljute rakije u ukupnoj svoti od K 18.767.07, i predata blagajni upravnog odjeljenja c. i k. zapovjedništva mosne brane i grada Beograda.

Po naredjenju c. i k. glavnog vojnog zapovjedništva od 22. juna 1916., opštinska uprava je vršila naplatu državnih taksa na sva uvjerenja, koja je opštinska uprava izdavala, i na sve račune, koje je isplaćivala. Visina takse određena je novim zakonom o taksama. Na ime državne takse opštinska uprava je naplatila do 22. decembra 1916. u gotovom novcu K 1205.95 i tu svotu predala blagajni upravnog odjeljenja c. i k. zapovjedništva mosne brane i grada Beograda.

Od 23. decembra ova se taksa ne naplaćuje u gotovom novcu, već u državnim taksenim markama.

Računi.

Od 1. januara do konca augusta 1916. opštinska uprava je sastavljala mjesečne budžete. Od 1. septembra sastavljen je i od nadležne vlasti odobren budžet za septembar, oktobar, novembar i decembar.

Odobreni budžeti za 1916. godinu iznosili su po mjesecima u januaru: prihod K 233.700.—, rashod K 233.70.—; u februaru: prihod K 233.700.—, rashod K 236.470.—; u martu: prihod K 138.490.—, rashod K 138.490.—; u aprilu: prihod K 146.955.—, rashod K 146.955.—; u maju: prihod K 148.300.—, rashod K 148.300.—; u junu: prihod K 173.000.—, rashod K 173.000.—; u julu: prihod K 245.210.—, rashod K 245.210.—; u avgustu: prihod K 269.015.—, rashod K 269.015.—; u septembru, oktobru, novembru i decembru (zajedno): prihod 2.211.307.75, rashod K 1.895.331.39, naknadno je odobreno K 80.150.50; svega je iznosio prihod K 3.799.677.73, a rashod K 3.566.621.89.

Od spomenutih u gornjim budžetima prihoda je predviđeno: redovnih: K 2.201.307.73, a od prodaje namirnica K 1.598.370.—; od spomenutih u gornjim budžetima rashoda je predviđeno: ličnih izdataka K 522.826.64, materijalnih izdataka K 2.084.495.25, izdato za kupovinu namirnica K 959.300.—

Stvarnih izdataka je u godini 1916. bilo ukupno K 4.761.692.61, a stvarnih prihoda K 5.083.016.52. Višak prihoda preko rashoda u 1916. g. iznosi prema tome kruna 321.323.91.

Račun izravnjanja na dan 31. decembra 1916. godine izgleda ovako:

Imovina:
I. Gotovina u glav. blagajnici K 129.223.30
II. Ulozi na štednju 932.182.19
III. Tekući aktivni računi (pomoć austro-ugarskim podanicima K 26.138.80, razni dužnici K 268.590.81, dužnici za robu K 64.67, dužnici za drva K 4290) „ 299.084.28
IV. Razna aktiva (Roba u glavnom magacinu i prodavnicama po komis. izvještaju K 256.036.08, dužnici za plate K 4695.—), dužnici državne poreze K 12.000.—) 272.731.08
V. Pokretnost u namještaju, priboru i voznom parku „ 117.411.44
VI. Razno (ostave) . . . . . 50.—
Svega K 1.750.682.29

Dug:

I. Glavnica . . . . . K 580.821.83
II. Razni depoziti 719.329.66
III. Pasivni tekući računi (rekvirirana roba K 22.658.62, razni povjerioci kruna 89.803.27) 112.461.89
IV. Razna pasiva . . . . . 16.695.—
V. Razno: ostavljajući . . . . . 50.—
Višak prihoda preko rashoda za 1916. . . . . 321.323.91

Svega K 1.750.682.29

Zaključak.

Crpili smo gornje navode prema autentičnim podacima iz opštine. Iznijeli smo sve ono, što nam se učinilo važnim i interesantnim. I ako nismo iznijeli sve, jer bi se to i suviše oteglo, vidi se iz ovog djelimičnog prikaza, kako su radnici opštine grada Beograda s građanskim povjerenikom na čelu marljivo i savjesno obavljali svoju tešku dužnost u ovo još teže vrijeme. Gotovo ništa nijesu propustili, brinuli se za svaku sitnicu i pomagali gdje su god mogli da pomognu. Njihov težak rad moći će se tek u pozniya vremena pravo da ocijeni. Uspjeh što su ga postigli, za sada im je jedina nagrada.

B. K. J.

Herbarij hrvatske flore.

Da je botanika uistinu „scientia amabilis“, dokazuje nam napose historija botaničkih istraživanja Hrvatske i Slavonije, jer većina istraživača hrvatske flore nijesu bili botanici po svom zvanju. Utemeljitelj hrvatske flore Schlosser kao liječnik i Vukotinić kao političar i književnik bavili su se istraživanjem flore samo iz čiste ljubavi prema toj struci. Na polju istraživanja gljiva Slavonije slavan je pl. Schulzer iz Vinkovaca, po svojem zvanju kapetan. A i u sadašnjosti se hrvatskoj botaničkoj literaturi ističe ime jednoga hrvatskoga časnika kao jednoga od najrevnijih hrvatskih florista. To je Karlovičanin Luđevit Rossi, domobranski major u miru. Po svojim svojstvima i zanimanju imao je Rossi da postane hrvatski prirodoslovac; no sudba je htjela drugačije, te od vježbenika u muzeju i konzervatora u zoološkom pomorskom zavodu u Napulju postade hrvatski domobranski časnik. No sudba ipak nije bila tako jaka, da je Rossi-a odvela sasvim drugim putem i nije skršila u njemu svu onu volju i ljubav, za izučavanje prirode. Od svoje prve mladosti pokazivao je Rossi najviše ljubavi za botaniku, pa se već u gimnaziji odlikovao osobitim poznavanjem flore. I boginja Flora pratila ga čitavim životom. To dokazuje njegovo veliko djelo, herbarij hrvatske flore (Herbarium croaticum Rossianum), koji je eto sada kao domobranski major u miru prve kroju i konačno uredio. Kroz neko 40 godina sabirao je Rossi bilje svakom prilikom, na vojnim vježbama, na stavnim putovanjima, a ponajviše na posebnim botaničkim ekskurzijama, koje je priredjivao širom hrvatske domovine, i to ponajviše po kršnom Velebitu, ličkoj Pliješevici, Primorju, po čitavoj Lici i Krbavi kao i po Pokupju. Nije žalio ni troška ni truda, te eto danas stoji veliko djelo gotovo — herbarij hrvatske flore od neko 28.000 brojeva, dotično listova. Ko je ikad pravio herbarij, taj će znati da cijeni trud i posao oko ovako velikoga djela. Svaki je broj uložer u velik bijeli folio-imperial papir, te oko 150 brojeva sačinjava po jedan svezak. Svaki broj sadrži po nekoliko primjeraka pojedine biljne vrste. Svaki je svezak omotan tvrdim koricama, a ima ih u svemu 240. Biljke su pravo uzorno preparirane, tačno i savjesno određene, te svaka ima etiketu „Flora croatica ex herbario Ludovici Rossi“ s imenom biljke uz tačnu oznaku stanšta i datuma, kad je biljka ubrana. Ima među ovima dašto i mnogih rijetkih bilina, od kojih ovdje pominemo neke, što nose ime naše domovine ili naših gora: Lusula croatica Borb., Arabis croatica S. N. K. Sibaraea croatica Deg., Astrantia croatica Tommas., Saturea croatica Host., Centaurea croatica Wagneret Deg., Degenia velebitica Deg. et Hag., Cerinthe glabra var. velebitica Deg., Salix velebitica Borb., Dianthus velebiticus Borb., Ranunculus velebiticus Deg., Thalictrum velebiticum Deg., Stachys velebitica Frisch., Melampyrum velebiticum Borb. i t. d. Osim ovih pominjemo i dvije po Rossi-u nazvane biline Centaurea Rossiana Wagn. et Deg. i Leontodom Rossianum Deg. et Lengy.

Čitavi je herbarij složen po brojevima i po bilinskom sistemu, te se za čas može naći željena biljna vrsta. To je djelo pravi bilinski muzej hrvatske flore, pa je za poznavanje potonje od velike važnosti. I sam je Rossi na temelju ovoga djela obelodanio više dobrih i osobito vrijednih florističkih rasprava, od kojih pominjemo: „U Sugaarskoj dužini“, „Floristička izučavanja po jugoistočnoj Hrvatskoj 1915.“, „Beiträge

zur Kenntniss der Pteridophytenflora Süd-Kroatiens", a uz to ima i veći broj manjih florističkih prikaza i bilježaka. Najveće će djelo Rossievo, svakako ovaj herbarij, koji će uz Schlosser-Vukotinićevu djelo „Flora croatica“ i Hircovu „Reviziju hrvatske flore“ moći budućnosti da posluži kao temeljito djelo za hrvatsku floru. I upravo je to bio razlog, da je predstojećivo botaničko-fiziološkoga zavoda hrvatskoga sveučilišta nastojalo, da stupi u pregovore s majomom Rossi-em, ne bi li on tu znatnu zbirku uz odštetu prepustio hrvatskom sveučilištu. Rossi je s mnogo patriotizma došao ovom pozivu sa svojom ponudom u susret, te je kr. zemaljska vlada, odjel za bogoštovlje i nastavu, ovu ponudu prihvatila i herbarij kupnjom nabavila za botanički zavod. Što se ima zahvaliti i osobitoj brizi odjeljnoga predstojnika dra Stjepana Tropšča, koju je posvećivao hrvatskim kulturnim zavodima. Tako se ova znamenita zbirka čuva danas u botaničko-fiziološkom zavodu kr. sveučilišta, gdje će današnji i budućoj generaciji hrvatskih botaničara služiti kao uzor. Zbirka ove vrste i kao neiscrpno vrelo pouke pri izučavanju hrvatske flore.

„N. N.“

Uzdržljivost.

U ovo veliko i strašno doba, koje proživljujemo, rehabilitiraju se i kreposti. Tako se povraća među ostalim krepostima i uzdržljivost. Šta je bila uzdržljivost prije rata? Bila je u očima većine malograđanska krepost, koja je potrebna činila siromaštvo snosljivim. Neuzdržljivi su rekli, da je čovjek uzdržljiv, kad mora da bude uzdržljiv, kad nema sredstava, da sebi pribavi užitka, za kojim bi inače hlepio. Pa ni uzdržljivost nekih bogataša nije doprinijela tome, da se povisi sjaj ove kreposti. Njihova uzdržljivost izgleda često strašno slična škrtosti, pa ako nije škrtost, onda ne osjećaju slasti života, koje su im skroz nepoznate. A ima i drugih uzdržljivih bogataša, ali se njihova krepost lahko steže; oni znadu, da mogu svega imati, što im duša išta, i svjesni toga lako podnose, da sebi uskrate koji užitak. Poznavao sam jednog, koji je vazda izlazio na sokak u iznošenom gornjem kaputu i najviše uživao, kad bi ga ljudi, koji ga nisu poznavali, pogledali preko ledja. Jer došao je čas, kad je izašao na bijeli dan, da je bio plaho bogat, pa su oni ljudi stajali zabezeknuti. Baš kao u narodnoj priči, kad prosijak odbaci sa sebe isparanu kabanicu, pa pokazujuć na svoju zlatnu uniformu izjavljujuć ponosno čedo, da je on car Josip. Rafiniranost u uživanju, da se čovjek na oko prikazuje uzdržljivim, sve je prije, nego uzdržljivost. Ali su ovi izdri uzdržljivosti doprinijeli tome, da se je diskreditirala prava krepost uzdržljivosti.

Naravno, i prava uzdržljivost imade zakletog dušmanina u nacionalnoj ekonomiji. Nacionalna ekonomija veli, da bi brzo veliki broj produktivnih područja ležao na ugaru, kad bi se bogataši obratili na uzdržljivost. Nestalo bi, vele, ne samo svih luksuznih artikla, nego bi morala zakržljaviti i plemenitija dobra čovječanstva, osobito umjetnost i literatura. Uzdržljivost je kao na stromoj glaci, neprestano se sklize dolje. Danas stegnemo svoje potrebe do neke crte, sutra opažam, da mogu sasvim dobro dalje ići i odreći se i drugih stvari, koje su mi se danas još činile svakako potrebite. I dodješ do tog, da provodiš uzdržljivost kao šport. Jedan će tako raditi iz škrtosti, drugi iz častohleplja, da u toj ljepej stvari više napreduje, nego drugi. Ta, to vidimo na prosjacima, u kojih se u njihovoj slamažnji nadju stotine hiljada. Zašto su oni gladovali i čekudijevali? To je bila zagnježenost, šport ili kako hoćeš već da nazoveš tu ludost. Kamo bi došlo čovječanstvo, kad bi ta krepost postala općenita? Istina, pobrnili smo se već za to, da stabla odricanja ne rastu u nebo, ali se mora raskrinkati u svoj njezinj sramoti ta takozvana krepost i iščupati njezino korenje. Čovječanstvo bi moralo zakržljaviti, kad bi se u većini obratilo svom evanđelju. Asketizam u prvom stoljeću kršćanstva nije bio drugo, nego uzdržljivost kao nauka spasa. Kako je tad izgledalo u svijetu? Uzdržljivost je za nekoliko eremita, kojih se vazda nadje; ona nije za svijet. Ljepota u svim njezinj oblicima ne može se podnosti s uzdržljivosti. Ljepota potječe od dokolice, od preobilja, od lahkog mišljenja, koje ne računa i ne trguje. Uzdržljivost je krepost onih, koji su osudjeni, da oskudijevaju. Neuzdržljivost je ostan, koji goni ljude naprijed i čini ih izumiteljima. Ko je uzdržljiv, predaje se svojoj sudbini, to jest: zakržljavi. Uzdržljivost nije krepost, nego patnja. A protiv patnje mora se boriti, patnja se mora ublažiti, patnja se mora uništiti.

Da se to možda nije dogodila zamjena pojmova? Mislimo li mi i nacionalni ekonomisti isto, kad govorimo o uzdržljivosti? Prije svega valja nacionalnim ekonomima bistro razjasniti stanovište. Kad je govor o čudorednim vrijednostima, onda oni nemaju prava, da govore. Oni nam prijete, da bi ostalo na ugaru više produktivnih područja, kad bi uzdržljivost vladala. Pa onda? Zar smo mi tu radi produktivnih područja ili obratno? Uzmimo slučaj, da damanti padnu žrtvom uzdržljivosti, da dakle damantka ne bi imala privlačne sile

za ljude, koji hoće da zasluže novaca, pa da bi prestalo i brušenje diamanata u Amsterdamu i da bi se na posljednju trgovcu diamanata morali ogledati za drugom zaslugom. To su sigurno s nacionalnoekonomskoga stanovišta važne činjenice. A jesu li isto tako važne u čudorednom pogledu? Moraju li biti diamanati, to jest: moraju li se nositi, i kad bi to bilo čudoredno pogubno? Da ne budemo zlo shvaćeni: Mi nemamo ništa protiv diamanata i držimo, da nisu pogubni za čudorednost, pa makar bi njihov sjaj mnogu ženu zaveo, jer one, koje se hoću da zaveđu, brzo se zaveđu, pa, ma to i ne učinili diamanati, opet se nadje još drugih sredstava. Ali kako smiju nacionalni ekonomisti u pitanjima čudoredja iznositi nacionalnoekonomističke razloge? Nacionalni se ekonomisti bave s materijalnim dobrima, što ih ima: etičari se bave s čudorednim vrijednostima, koje treba da budu. Obadva nemaju nikakva posla jedan s drugim. Uzmimo slučaj, da je čudoredje više vrijedno, nego materijalna dobra, da među ovima imade takovih, koja pogubno djeluju: zar se ne mora u takvom slučaju dati vlast obzirima čudoredja? Trgovina opijumom zabranjuje se u Parizu, trgovina otrova svazdje, a zašto? Ta tu bi se dala zaslužiti lijepa svota novaca. Ali, mora se čuvati ljudski život! Samo ljudski život? A čudoredje ne? U Ugarskoj se smiju prodati pornografske knjige svukud slobodno, a najslobodnije u blizini škola, jer se tamo rentira. Protiv tog se nacionalnoekonomski ne može ustajati. Roba se mora nudjati na prodaju ondje, gdje se misli, da će biti prodje. Dakle tu zaista vlada nacionalna ekonomija, ali šta na to kažu roditelji školske djece? Iz toga možda ipak proizlazi, da se najprvo moraju odlučiti etička pitanja, onda mogu doći do riječi nacionalnoekonomička. Dakle, kad bi uzdržljivost bila etički vazda zapovijed, a — i pravo shvaćeno — došla u sukob s mnogim granama produkcije, onda se opet ne bi mogli uzeti u obzir ti nacionalnoekonomički obziri. Tražili brušiči i trgovci diamanata — da se vratimo na naš prijašnji primjer — morali bi se ogledati za kakvim drugim poslom.

Zapravo je čudnovato, da se moraju reći takve stvari. Ali se moraju reći, jer, kad se prosudjuju nacionalnoekonomske pojave, ne samo ne dolaze u obzir etička gledišta, nego se upravo poriču. Russeau imao je smjelosti, da reče: povjesnički razvitak pokvario je narav, pa se mi moramo vratiti natrag nepokvarenoj naravi. Ko bi danas imao smjelosti da reče: Svi vaši materijalni napreci ništa mi ne imponiraju, kad idu ispod ruke s čudorednom gnjileži! Eto vam Engleske.

Najveći hoteli na svijetu — ta to vam imponira! — najbže željeznice — 110 kilometara na sat, najveći diamanati i biseri, najviše zlata, najljepši seoski dvorci, u kratko, što sebi samo može izmisliti, a donijela je na Evropu najčudoredniji rat, što je ikad bio vodjen; mora se jedan veliki narod sputati u okove, moraju se stara carstva raskomadati, samo da može Engleska i dalje zasluživati toliko novaca, koliko je uopće moguće! Što na sve to kaže siromašna Kord-ljela čudorednost? Da, nacionalna je ekonomija puno jača, nego ova Kord-ljela! Ali, svjeda li vam se?

Što nam još manjka, da budemo gotovi s nacionalnom ekonomijom, pokazalo se kao krivo shvaćanje i kao pusta obmana. Pusta opsjena se odnosi na to što se umjetnost i literatura uzima u nacionalnu ekonomiju. Umjetnost i literatura i ne spadaju nikako u područje uzdržljivosti. Svakako je umjetnost i literatura reprezentiraju nacionalnoekonomsku vrijednost, i katkad vrlo silnu, ali ova je vrijednost samo od prilike simbol za višnost sasma druge vrsti, koja je u njima. Budući da je i Rafael samo naslikano drvo ili naslikano platno, pa i Rafael može biti vlasništvo, onda se mora udariti nekakva cijena za to, ali je ta cijena ovisna od puno slučajnosti. Tu se nikako ne podudaraju umjetnička vrijednost i novčana vrijednost. Trgovac se ne treba nikako brigati za umjetničku vrijednost, zar nema baš nikakva objektivnog mjerila: on računa s utakmicom kupca; kupac se većinom isto tako malo briga za umjetničku vrijednost, njega također najvećma interesira, utakmica, u kojoj hoće da ostane pobjeditelj. On osjeća potrebu, da drugo nadmaši ili da stee slavu bogatog i umnog sabirača. Uzdržljivost se vazda samo odnosi na zadovoljenje potreba, a u tom zadovoljenju možemo sebi nametnuti ogradu. Ali umjetnički užitak nije zadovoljenje potreba u običnom smislu riječi. Ja neću nikome reći: Ta, nemogu biti tako nezasićivji u razmatranju ovog Rafaela, budi umjeren, kad se diviš ovom pjesniku... Takav zbor nema nikakva smisla, to vidi svak. Umjetnost i literatura mogu evasti, kad bi bila najveća uzdržljivost ljudi, a ko zna, da li ne bi uzdržljivost sobom donijela puno zdravlje evatanje umjetnosti i literature, nego naše doba, koje se klanja neumjerenosti?

A na posljednju uzdržljivost i ne znači nikako to, da se čovjek susreže kao škrtac od dobara života i svijeta. Uzdržljivost je prilika ma primjereno, uredjeno humaniziranje i racionaliziranje naših potreba. To jest: Uzdržljivost čovjek ne uskrađuje sebi ispunjavanje svojih želja, nego sebi uskrađuje neumjerenost, neumne želje. Uzdržljivost ide na volju, uzdržljivost je disciplina volje. Stoga uzdržljivost ne boli, dapače uzdržljivost je izvor osobitih, najbže užiti-

taka, onih užitaka, koji potječu iz naše vlasti nad nama samima. Stoga je uzdržljivost gipka, kao da se može modelirati. Ko s požudnim osjećajem misli na zadovoljenje svojih požuda, osjeća bijesni bol, ako mu se uskrati to zadovoljenje. Takav čovjek nikako ne razumi uzdržljivog čovjeka; on imputira ovome svoje želje i ne pojima, kako ovaj može da mirno snosi oskudicu. Uzdržljiv se čovjek mora boriti, ali on može pobijediti, dok je nemoćno požudnom nemoćna svaka pobjeda. I uzdržljivost je naravno vrlo različito stepena. Nema smisla, kad čovjek zatumljuje potrebe, koje mu je lako ispuniti. Seljak je naravno sasna drukčije uzdržljiv, nego čovjek, koji stoji na višem socialnom stepenu.

Uzdržljivi se ljudi poznaju sasna naravno i ovo teško doba. Orijech je sad rasipati, gdje ih toliko trpi nevolju. Već stoga, da potrebne ne vrijedjamo tako teško, moramo da ne samo na oko budemo uzdržljivi, nego i u dnu duše svoje. Doći će sigurno i poslije rata teška vremena i tada će se poznati ljudi plemeniti po vlasti, koju su stekli sami nad sobom. A vidiće se i to, koliko samo sebi mnogo umjetnih potreba prisvojili i u duši gajili, a biće nam upravo olakšanje, kad ih se oslobodimo. Uzdržljiv čovjek će lako i slobodno hodati unaokolo, oslobodjen ovoga tereta, ne će više pomućeno gledati u svijet, nego dobre volje, jer je toliko trica odbacio. Neće vazda misliti na to, koliko mora oskudijevati, nego će se sjecati na mnoge pobjede, koje je stekao nad sobom. To je prava vladalačka samosvijest, koja nikom ne čini na žao, jer nema većeg gospodara, nego što je onaj, koji je gospodar sebe samog.

Razne vijesti.

Onjemplo, pa progovorio pod uticajem hipnoze.

U jednoj bečkoj garnizonoj bolnici bio je na liječenju jedan časnik, koji je u maju o. g. naprasno onijemio i nije mogao nikako više da progovori pokraj svega usiljavanja i liječničkog nastojavanja. Bolesnik je od pogodka jednoga kuršuma izgubio desno oko, ali inače nije bio povrijeden, te je mogao sve svoje misli pisano da izražava. Liječničkom dijagnozom utvrđeno je, da je kod bolesnika naprasno nastupila hysterična onijemlost, te bolnički liječnik dr. E. Fröschel pokušao, da ovu odstrani pomoću hipnoze. Ovaj je pokušaj krunisan uspjehom, jer već poslije druge hipnoze časnik je progovorio i danas je potpuno zdrav.

Nov sistem vazdušnih željeznica.

U Kaliforniji čine baš sad praktične pokuse s novim sistemom vazdušnih željeznica, koji je izmislilo američki inženjer J. W. Fawles. Kao što je poznato, do sad su kola vazdušnih i višečini željeznica pokretana snagom iz jedne centrale, dok kod ovog novog sistema ta centrala otpada. U mjesto ove imaju svaka kola svoj motor, koji u minuti pravi 1000 okretaja, te može sa svojim kolima da prevali put od 320 kilometara za jedan sat. Pronalazač tvrdi, da se njegov sistem može uvesti i kod običnih željeznica, a naročito brdskih, radi povećanja snage i brzine, a drugi stručnjaci tvrde, da će taj sistem naročito industrijli biti od velike koristi.

Svadbena put podmornicom.

Tu skoro oženio se u Kopenhagenu neki norveški inženjer, koji je u službi jednog velikog njemačkog preduzeća u Berlinu. Sad je postavljen taj inženjer kao zastupnik toga društva u holandskoj Indiji, te je namislilo da tamo otputuje sa svojom suprugom jednom podmornicom, koja je svojina toga preduzeća. Izvjesno je, da taj svadbena put neće biti najprijetnij, ali mladi supružnici nemaju za sad druge mogućnosti da se ne odvajaju a da muž nastupi svoju novu dužnost.

Rat i odelo.

Jedan liječnik piše: Čudnovato je, da ni sam rat ne može da prevale s modom! Zar ne bi bilo mnogo prijatnije, icalti ljeti gologlav i bosonog ili bar u nanulama? Ići gologlav najbolje je sredstvo za jačanje kose, a ići bosonog je opet najbolje sredstvo protiv znojenja nogu. Pa kako bi tek prijatno bilo ići ljeti samo u košulji! To do duše naši seljaci i čine, ali ne mi „građani“, koji se smatramo da smo napredniji od njih. Šta će vam na pripeci kaput, prsluk, okovratnik i manžetne? Ali da, niko nije rad da upada u oči i da mu se smiju. Ali, kad bi svi muškarci tako radili, onda to nitl bi upadalo u oči, nitl bi bilo smiješno. A trebalo bi tako da se radi već s obzirom na veliku skupoću. Izgleda, da se baš zbog te skupoće i tjera taj luksus, jer svaki pojedinac misli time da zamaže oči svojoj okolini o svome pravom materijalnom stanju. Muškarci ismijevaju ženskinje zbog mode, a ovari su baš oni pravi robovi te mode.

Mjesečarstvo

Dr. Wilhelm Stekel napisao je raspravicu, u kojoj dokazuje na osnovi mnogih posmatranja, da su mjesečari ljudi, koji silno čeznu za nećim, a ne mogu tu svoju čežnju da podmiru. Mjesec nema nikakvog uticaja na tu bolest, osim što svjetli, te olakšava mjesečaru, da se bolje

orijentuje. Svjetlost punog mjeseca samo kurazi mjesečara, da ustane i da traži da zadovolji svoju čežnju, koja je obično izvan njegove moći. On ustaje i hoda, penje se u užasne visine i spušta u strašne dubine. On vidi i prema tome se upravlja, a ne posrće zato, što nije svjestan opasnosti, koja ga okružava. S umorom počine da opada moć njegove čežnje i on se vraća, od kud je pošao. Ako ga nešto probudi iz njegovog zanosu, on dolazi k sebi i primjetivši opasnost, koja ga okružuje, postaje svjestan iste, te se u strahu stropoštava, a pošto se sve to zbiva u zanosnom snu, to obično bolesnik nezna ništa o tome svome stanju.

Blago, koje ne tone.

Povodom sve češćih potapljanja brodova izmislili su u Americi nehazimom, koji omogućava, da se od potapljanja spasu bar manje dragocjenosti od velike vrijednosti, kao što su: brodarski i putnički dokumenti, dragulje i novac. Mehanizam je prilično prost i sastoji se poglavito iz jednog željeznog šupljeg cilindra, čiji je gornji dio otvoren i žicama isprepleten. Dragocjenosti, koje treba sačuvati od potapljanja, stavljaju se u omanje kovčezice od pluta, a ovi u cilindru, ovaj pak negdje slobodno na sredini broda, gdje stoji njegov otvoreni kraj u visini s brodom palubom. Kad brod iz budi kog uzroka počne da tone, onda jurne vodai u taj cilindar. Kovčezici od pluta u njemu počnu da se dižu nad vodom, te ne dadu cilindru da i on potone s brodom, već ga tako reći izvuču iz ovoga. Ovako oslobodjen plovi cilindar po moru, dok ga ljudi ne primjete i ulove. Iz dokumenata u kovčezima lako je tada utvrditi, šta je čije od spašenog blaga i uputiti ga kuda treba.

Holandjani prema zaduženim ljudima.

Holandjani ne osjećaju nikakvo milosrdje prema ljudima, koji su zaduženi. Oni vele: Ko je zadužen a siromah, taj živi na račun svojih sugrađjana; a ko je zadužen, a imućan, taj živi na račun svojih nasljednika.

Nov raspored ručkova.

Kao što se pokazalo, da je vrlo praktična stvar uvodjenje ljetnjeg računanja vremena, tako i još korisnija stvar bilo bi uvodjenje novog rasporeda ručkova. U tom cilju ustali su profesori pariskog medicinskog fakulteta. Oni vele: Izuzev Englesku, tu zemlju oprobanih praktičara, skoro u cijeloj Evropi postoji absurdan običaj, da se iz lutra malo, a u podne i u večer mnogo jede. To ne valja! Mi jedemo, da pobijemo snagu potrebnu za rad. Prije podne smo najodmorniji i najgladniji, treba najviše da radimo. Zato bi trebali iz lutra najviše da jedemo. U podne već možemo manje, a u večer još manje jesti, jer podnevni ručak tek pod večer počinje da se pretvara u energiju, daklem u vremenu, kad nam za rad nije više tako odveć potrebna; a bogata večera nam samo uznemirava san. Pomenuti francuski profesori ukazuju na Engleze. Ovi najbolje jedu između 8—9 sati prije podne; a dočnie se samo zalažu i osvježavaju lakim užinama u podne i u 5 sati u večer, pa najzad lakom večerom oko 8 sati u večer.

Dvije vrste ljudi.

Neki šaljivčina pronašao je za vrijeme ovoga rata, da u svijetu ima samo dvije vrste ljudi: u prvu spadaju oni, koji imaju više jestiva nego apetita, a u drugu oni, koji imaju više apetita nego jestiva.

Ženski izbor.

Pod tim naslovom uputila je Amalija Fekete pl. Eifelsberg svojim drugaricama poziv, u kome im dokazuje, da u stvari i do sad nijesu muški bili oni, koji su svojom prosidbom sebi nalazili ženu, već da je u većini slučajeva ova umjela svojim pogledom i držanjem muškarca na to djelo da okuraži i nagna, pa veli, da bi ženskinje trebale jednom da prekinu sa dosadašnjim izvještajenim pasivnim držanjem i da preuzmu ulogu muškaraca, t. j. da se u buduću one same otvoreno nude muškarcima, naročito onim ratnicima, koji su u ratu dopali kakve tjelesne mane, te misle da bi svojom prosidbom bili odbijeni. Svoj poziv završuje predlažuća s izjavom, kako ona s ponosom gleda u izabranog muža-junaka, koji je u borbi za otadžbinu izgubio oba oka.

Svadbe i bezmesni dani.

Jedan bečki list bilježi, da u Beču u bezmesnim danima, a to je ponedjeljnikom i utorkom, nema ni jedne svadbe. Brzo se ušlo u trag uzroku, jer zapitani za ovaj, svi su odgovarali, da ne mogu da drže svadbu uz post; jer kakva bi to čast bila bez mesa? Daklem, pri određivanju svadbenog dana nije dovoljno obazirati se samo na kalendar, već i na razne naredbe svjetskih vlasti.

Prva djevojka s titulom „gospodja“.

U Salzburgu je zemaljska vlada dozvolila gospodjici Mici Erlach, da može svoje prezime promijeniti prezimenom svoje zaručnice dr. Hansa Politzera, koji je kao poručnik pao na bojnopolju, i da može nositi titulu „gospodja“.

Čitanje s ušima.

Inženjer Wurfshmidt izumio je jeftinu spravu, koju misli još da usavrši, a po-

moću koje će moći slijepi da „čitaju s ušima“, t. j. u mjesto da se recimo napiše jedno pismo, ono se izgovori u spravu, sličnu gramofonu, čija ploča poprma sve utiske izgovorenih riječi. Kad se ta ploča pošle jednom slijepome i ovaj je stavi u sličnu spravu pa pustiti ovu da djeluje, onda će iz nje čujno izkazit po redu sve ono, što je pošiljač izgovorio. Ova će sprava moći da posluži i za učenje stranih jezika i bže od raznolike koristi i okatima.

100.000 nedjelja.

Neki dokoni računčija bacio se na svoj zanat i izračunao je, da je prošla nedjelja 8. jula bila stotiljadita nedjelja hrišćanskog računanja vremena.

Socijalistički manastir.

„Havas“ javlja iz Samare na Volgi, da se u tamošnjem Trojičkom manastiru obrazovao odbor na socijalističkoj osnovi, koji će u buduću upravljati manastrirom.

Sala.

Sigurno.

U jednoj bogomolji čitala se priča o Lazarevom uskrsnuću, na šta će jedan liječnik skeptičkog izgleda više za sebe zanišljeno reći: „Toga nijesam ja liječio.“

Može i bez njega.

Ujak liječnik: Šta radiš to, Ljubice?

Mala Ljubica: „Evo, dragi ujake, sahranjujem svoju lutku.“

Ujak liječnik: „O, sirota lutka! Zar je bila tako jako bolesna? A što nijesi mene zvala?“

Mala Ljubica: To nije bilo nužno. Ja sam je sama umrtvila.“

Pogrješka za jedan metak.

U jednom društvu htjede jednog liječnika da pecne, pa mu reče: „Vi liječnici kad pogriješite, vi pogriješite samo jedan metar ispod zemlje, jer je toliko dovoljno, da mrtvac „nirno počiva.“ — „A vi advokati, reći će liječnik, kad pogriješite, vi pogriješite samo jedan metar nad zemljom, jer toliko je dovoljno, pa da čovjek visi, koga branite.“

Pravničko gledište.

„Sutra ću predati direktoru pozorišta moj prvi dramatski pokušaj.“ — „Ali, dragi prijatelju, ti bi kao pravnik trebao da znaš, da se i pokušaj zločina mora da kazni.“

Nesvjesna istina.

Učitelj: „Šta se razumije pod teorijom?“

Djak: „Nešto nepraktično!“

Odgovor.

Učitelj: „Kad bi bio čovjek i kad bi imao tri hiljade kruna, a htio bi da kupi kuću, koja staje deset hiljada kruna, šta bi morao još da imaš?“

Djak: „Bogatuu ženu.“

Istrajnost.

Jedna trgovačka kuća raspituje se kod druge o nekom trgovačkom agentu, koji se nudi u službu i dobija ovakav odgovor: „Gospodin, o kome se raspitujete, za preporuku je. Ne davno je triput uzastupje izbačen iz jedne kuće, a kad je u istu i četvrti put stupio, on je napravio pazar.“

Uzdah.

Da, sa smrću prestaju sve nevolje, samo je žalosno, što to ne možemo nikad da doživimo.

Najbolje ljubavno pismo.

Rousseau veli: Da napišeš dobro ljubavno pismo, moraš ga početi, a da ne znaš, šta hoćeš da kažeš, isto tako možeš ga zaključiti, a da ne znaš, šta si rekao.

Uporedjenje.

Sudija svjedoku: „Šta znate da kažete o optuženome, kakav je on čovjek?“

Sjedok: „Šta da vam kažem, gospodine! Nije baš od najboljih, a nije baš ni najgori, već onako, znate, kao — ja i vi.“

III-ili.

U Londonu bio je doktor Waren u jednom društvu, u kome se vrđilo, da je od svijui nauka medicinska najnepozudjanja.

„Pa ipak“ reći će Waren, „od mojih silnih recepta nije ni jedan bio bez koristi.“

„Kako je to moguće?“ upita neko iz društva.

„Sa svim prosto,“ odgovori Waren, jer ako recepti ne pomognu bolesnicima, oni bar pomažu meni i apotekaru.“

Zgodan odgovor.

Neki šumar pio je više nego što treba pa je dobio crven nos što no riže kao bakar. Jednom ga je zbog toga htio jedan mladi čovjek da naljuti, pa mu reče, kako je sad bakar poskupio, te bi i on svoj mogao dobro da umovi. Šumar odgovori: „Ja sam to već pokušao da učinim, ali mi odgovoriše, da to mora biti veliki magarac, ko smatra moj nos za bakar.“

Konj u „civilu“.

Prilikom pregleda konja na frontu primjeti marveni liječnik na jednom konju neku omanju mahnju, pa zapita topdžiju: „Od kad ima konj ovu mahnju?“ — „Još dok je bio u civilu,“ bijaše odgovor.

ZUBNI LJEKAR
KRISTINA ORLUŠIĆ
Specijalista za vještačke
zube i vjence.

Zlatno kreme, zube na šraf i čuprije.
Vrste plombi, vjadjanje zuba i bez bola.
Učestanje zuba, vrši opravke i preradu.
Ord.: od 8—12 prije podne
i "2—6 poslije podne
radi i nedjeljom i praznikom.
Beograd, Dečanska ulica 3.
30437-1

ZUBNI LJEKAR
Velimir Cvetković
Miloša Velikog ulica 12.

Izradjujem vještačke zube u
kaučuku i zlatu, zlatne krunice,
čuprije, plombirane zube ce-
mentom, porcelanom i zlatom,
vadim zube bez ikakvih bolova.
Primanje od 8—12 i od
2—6. 31739-1

Kupovine i prodaje
NA PRODAJU
cigle i crepa.
Za cijenu upitati Vatrogasna
ulica 31. 31796-2

PAMUKLIJASKE ROBE
sve vrste ima radionica
Milutina Zlivića, Topčider-
ska ulica broj 5. 31419-1

EKSKERCIJA
za opanke, letvaša svake vr-
ste, blokeja gvozdenih, kož-
nih, prodaje uz umjerenu ci-
jenu Willi Schosberger Sa-
borna 30, preko puta Miše Po-
ličevića, Beograd. 31700-2

TRAŽI SE
Mušema (cirada) za po-
krivanje vagona 5—6 met.
široka, 8 met. dugačka, no-
va ili polovna dobro oču-
vana. Kao i jedan dobar i
lipe ham za konja. Tko ima
na prodaju neka se obrati
administraciji pod „Potre-
ba 426“. 31910-2

Namještenja.
KUCHARICA
dobra i vješta, traži se za Grand
Hotel 31903-3

STRUČNJAKE
elektro mehaničara, (stal.) gra-
vera i gisera (livaca) potrebuje
L. elektro-mehanička radionica
Milutina S. Markovića, Tera-
zije 8. 864-3

Stanovi.
IZDAJE SE
dućan u Knez Mihajlovoj uli-
ci 28. Upitati u radnji
Wneza Russa (Ista kuća).
31919-4

Razno.
IZGUBLJENO
jedan zlatni muški sat Nr.
28952 s poklopcem. Nalazač
se umoljava, da ga preda
u c. i k. okružnoj komandi
Beograd-grad, gdje će do-
biti nagradu od 300 kruna.
31912-9

KORESPONDENCIJA.
Jovanu Premoviću, Zene-
va, za Todora B. Ilića, ka-
petana, komandira 1. čete,
1. bataljona, 20. puka ti-
močke divizije, 1. pozitiva,
broj pošte 80. Primila sam
još u februaru novac i više
ništa. Molim te šalji mje-
sečno koliko možeš, jer sam
se zadužila, a u oskudici
sam. Vukosava piše, da je
sa decom dobro kod oca.
Možeš meni poslati novac
za nju, ja bih joj preko
ovdašnje banke poslala.
Pozdravlja te i voli tvoja
sestra Milka B. Ilić, Šuma-
dijska br. 17, Beograd.
31869-8

Petru Vuksanoviću, Ave-
nue du Mail 4, Zeneva,
Suisse. — Izvjesti mog Jo-
cu, da sam sa decom zdra-
va. Sjedinim u Lazarevcu.
Meni je dobro. Novac, koji
je poslao preko Mice, dobi-
la sam sav. Neka šalje
uvijek preko nje. Vas i Jocu
mnogo pozdravljamo svi
Rosa Jakovljevićeva, Laza-
revac. 31881-8

LJETNA POZORNICA

BELGRADER
ORFEUM

HOTEL TAKOVO
TERAZIJE 29.

SUTRA
u ponedjeljak
16. jula 1917.
u 9 s. na večer
VELIKA
PREDSTAVA
OTVORENJA

SENZACIONALNI PROGRAM

Hildegarda u njenim novim ple- sačkim ulogama.	Carmellini komični manipulator
Sugar Elsa	Polly i Puck komični džongleri
Molly i Carry I druge atrakcije.	I druge atrakcije.

Od danas se prodaju karte u Hotelu „Takovo“.
Ulaznica vrijedi kao propusnica za civilne osobe.

BEČ, VII, Neubaugürtel 34-36.
HOTEL WIMBERGER
u neposrednoj blizini Westbahnhofa, zgodna ve-
za svima željezničkim stanicama u Beču. Odli-
čna restoracija, umjereni cijene, lijepa bašta.
Kupatilo u kući. Električno osvjetljenje.
Telefon No. 37447. Lift.

Miloša Savića
Kolarčeva ulica br. 10, Beograd.
Platnenih cipela
Sandala dječjih
Papuče pisanih
Papuče „
Blokeja kožnih
„gvozdenih“
Prodaje se
na tucet i
na par u
radnji

HOTEL LONDON 871
Beograd, Kralja Milana br. 82.
U blizini željezničke stanice. Tramvajska postaja. Sobe
za prenoćište, po utvrđenom cjenovniku. Dobar kost
u hotelskom restoranu. Hotelijer Jovan Savić.

POMADE.
Ljubičica Krem
Narcis Krem
Salvator Krem
Imamo uvijek na stovarištu u većoj količini. Prepo-
ručujemo trgovcima po unutrašnjosti, da se kod nas
obrate, gdje će biti u svako doba podmirjeni.
Šaljemo i poštom uz doplatu. Cijene stalne.
KUKULIDIS I SAKALARIDES
Knez Mihajlova ulica 32. 31592

OBUCE
ženske, dječije, sandale svih veličina sa
kožnim djonom, kao i platnene obuće ima
veliki izbor sa umjerenim cijenama
RADIVOJ SAVIN I DRUG
Knez Mihajlova ulica broj 7.
31805 pored kafane „Car“

Firmopisac Skice po
Frank želji na
Najbrže uvid
Izvršenje **Brod** a/s.
pismenih poručbina

SKOLA
za radove naučnog i vještačkog krojenja
i šivenja bijelog rublja i haljina
Scharlotte Gj. Popovičke
PRIJE KAROLINE SCHITOVE
Škola stoji pod nadzorom c. i k. vojne guber-
nije u Srbiji Odl. 8. b. br. 970 4./II. od 1. jula
1917. godine.
Otvara se upis za ovu školsku godinu, upis traje
od 15. jula do 1. augusta. Za vanredne učenice po-
stoje naročito brzi kurs (jednomjesečni), a upis traje
preko cijele godine.
Cilj je škole, da obrazuje ženskinje ne samo za
domaću potrebu, već i za nastavnice.
U školi se predaju odobreni predmeti; govori se
njemački, srpski, francuski i talijanski.
Učenice se primaju i iz unutrašnjosti.
Pravila škole, kao i sva ostala obavještenja mogu
se dobiti svakog dana od 10—12 prije i 3—5 po-
slije podne kod
Upraviteljke škole
Studenička 40.
31876

HOTEL TAKOVO
 („Gradjanska Kasina“) — TERAZIJE. —
Ljetnje pozorište, Orfeum. Najlepše uživanje.
Srpska i strana kuhinja otvara se danas u nedjelju.
Hladna pića. Muzika. Cijene spuštene i umjerenice.
Posjet obilan. Svaki dan! Do 12 sati u večer.

Vješta stenografkinja i strojopisačica
koja govori i piše njemački, hrvatski
i francuski
traži mjesto.
Ponude predati pod „Tüchtig 427“ u admi-
nistraciju lista. 31921

Našoj miloj i nikad neprežaljenoj
† Mici Ir. Bodi
davaćemo polugodišnji pomen u uto-
rak 17. ov. mjeseca u 10^{1/2} sati u
crkvi Svetog Nikole, na novom groblju.
Beograd, jula 1917. god.
Strahinjica Bana ulica 50.
Ožalošćeni: mati Mileva, sestre Per-
sida, Agnija, Natalija Desanka i Vera, ze-
tovi Dragoljub Milovanović, Dušan Angjel-
ković, tetke: Persida i Zorka i ostala familija.
31914

Slomljeni neizmjernom tugom i preteš-
kim bolom javljamo svojim rođjacima, pri-
jateljima i drugaricama naše premile i nikad
neprežaljene
† Stanislave-Cane
da ćemo joj davati godišnji pomen u utorak
17. jula u 11 sati prije podne u crkvi sv.
Nikole na Novom groblju.
Beograd, jula 1917.
Gimnazijska ulica 71.
Tužni i do groba nesretni roditelji: Ružica
i Dimitrije Kalajdžić, načelnik okruga u
penziji; brat: Savelad, sestra: Draga i
ostala rodbina.
31872

Sa najvećim bolom u duši
javljamo prijateljima da je naš
drugi
† NIKOLA J. ANTULA
suplent beogradske gimnazije
preminuo 9. novembra 1916.
u 32 godini svoga života.
Beograd, 13. jula 1917.
Ožalošćena porodica:
mati: Marija; brat: Milan; ujka: Gavra Kiki;
ujna: Teodora; tetke: Stija, Lenka i Danica;
stričevi: Milorad, Mita i Dragomir Antula;
teče: dr. Jovan Danić i dr. Marko T. Leko,
31904 sestre, braća i ostali rodnici.

Jovanu Premoviću, Gase
3545, Zeneva. — Molim da
poradite za moju invalidu,
koju primam zbog poginu-
log mi muža Vojislava Pe-
tra N. Bece Jankovića, koji
je poginuo 13. XI. 1914. Rje-
šenje donjeto u Aleksincu.
Istu nisam nikako primila,
a opterećena sam sa troje
djece. Unaprijed blagodarna
Persa Janković, Mačvanska
ulica 32, Beograd. 34875-8

Ací Diniću, Zeneva, Gase
m. b. 3064. — Molim izve-
stite moga brata Gjurgja
Gjurića, oficira, slijedeće:
Sav sam novac, za koji
mi piše preko vas u karti
od 26. IV. dobio redovno.
Živana je od 1. maja kod
sestre u selu sa Cvetom.
Sestra je sa Milovanom
zdrava i dobro živi u selu.
Moja djeca su sva zdravo.
Novac neka mi hitno pošal-
je, što veću sumu, jer osam
duša hranim i u oskudici
sam. Novac neka mi pošal-
je od moje plate iz di-
rekcije željeznica. Pozdrav
Božidar Gjurić, mašinovo-
dja, Gjurgjevo brdo br. 3,
Beograd. 31870-8

Jovanu Premoviću, Zene-
va, Čedi R. Uroševiću, So-
lun. Molim se za izvješće i
saopštenja slijedećih: Po-
toćac: Svetomir Miloše-
vić, pjes. red. 13. puka, 1.
bataljona, 1. čete, regruto-
van početkom 1914. pri 15.
paračinskoj komandi, odko-
mandovan za Veles i Rado-
vište, odstupanjem otišao
k Vučitrnu i dalje, do danas
nije se javio. Molim za iz-
vješće otac Dimitrije Milo-
šević, Potoćac-Varvarin —
Svojinovo: Ljubisav
Vasković i Novica Joksi-
mović, posljednji regrut 15.
paračinske pučkove ko-
mande, odkomandovan za
Niš, odstupanjem otišao ka
Skoplju i dalje, do danas
nisu se javili. Mole za iz-
vješće braća: Mileta Vas-
ković i Vukosav Joksimov-
vić, Svojinovo-Varvarin —
D. Krčin-Varvarin: Siml
Ljubisavljeviću, konja-
niku, 2. eskadron, 15. puka,
2. poziva. Tvoju kartu pri-
mili smo. Svi smo zdravo.
Otac umro 26. januara ove
godine. Izvjesti braću Ne-
storić, da su njihove kar-
te primili, zdravo su. Perka
i Milutin umrli su. Sve
pozdravlja, Vasa Ljubisav-
ljević. — Čedi Uroševiću.
Tvoji su zdravo, potrebno
im je novaca. Poslednju po-
šiljku od 26. marta primili
smo početkom maja. Molim
mo nastani za redovnu ili
veće pošiljke novaca, veo-
ma je potrebno. Pozdravlja
Pera i Danica Popović,
učitelj. A 2629-8

Jovanu Premoviću, Zene-
va. — Molim izvjestite me,
da li je živ i gdje se nalazi
moj sin Dragutin Nastaslje-
vić, profesor univerziteta,
koji je otišao sa ministar.
prosvjete, a do danas se
nije nikako javio. Njega iz-
vjestite, da sam zdravo.
Blagodarna Atina Nastas-
jević, Mađarska 36, Kra-
gujevac. Sch. 40

Jovanu Premoviću, Zene-
va, Čedi Radovanoviću, So-
lun. — Molim dostavite
mome baći, da sam zdravo.
Recite mu neka mi se od-
mah javi. S poštovanjem
Ruža Salić, Niš. Sch. 39

BEC IV, PARK HOTEL
preko puta južnom i istočnom kolodvoru.
Telefon 7493. Teleg. adr.: Park Hotel, Wien IV.
857 Vlasnik: Rudolf Wiener.
MODERNI UREĐAJ. LIFT. PARNO GRIJANJE.

MUZIKALIJE
za klavir, violinu, flautu i dr.
mogu se dobiti u
knjižari „NAPREDAK“
Beograd, Knez Mihajlova 9. 875

SAMO KRATKO VRIJEME!
FRONT-CIRKUS HENRIK
u službi c. i k. ratne skrbi
Beograd, Mali Kalemegdan.
Četvrtak, 19. jula u 8 sati na večer

PRVA SVEČANA PREDSTAVA
u višem veštačkom jahanju, dresiranju konja,
akrobatike, komike i t. d.
DRUŠTVO PRVOGA REDA.
svake večeri u 8 sati predstava sa promijenjenim
programom.
NEDJELJOM I PRAZNIKOM DVIJE PREDSTAVE
u 4 i 8 sati.
Cijene mjesta: Loža-sjedište 5.— K., Zatvoreno sje-
dalo I red 4.— K., Zatvoreno sjedalo II reda 4.— K.,
I mjesto (I red klupa) 2.50 K., II mjesto 1.80 K., III
mjesto 1.20 K., Galerija 70 filera.
Ulaznice vrijede samo za predstavu, za koju su kupljene.
Dnevna blagajna otvorena je u Cirkusu nepre-
kidno od 10 sati prije podne. 31895

Izvještavamo rodnike i poznanike,
da ćemo našoj dobroj majci, tašti i babi
† Savki Gj. Ristić
udovi
davati šestomjesečni pomen u pone-
djeljak 16. ovoga mjeseca u 10 sati
prije podne u crkvi Sv. Nikole na no-
vom groblju.
Beograd, 15. jula 1917. god.
Ožalošćeni:
kćeri: Bosa Svet. Ranković, Ana D. Za-
gorac, Ljubica Gj. Ristićeva; zet: Dobra
M. Zagorac; unuci: Dragoljub i Bor-
voje Svet. Ranković, snajka: Milica.
31909

Sa bolom u duši javljamo pri-
jateljima i poznanicima, daje naš
ljubljeni: sin, suprug i brat
Josif J. Eškenazi
bankar ovdašnji
preminuo 25. novembra pro-
šle godine u Solunu.
Beograd 15. VII. 1917
Kralja Milana ulica 34.
Ožalošćeni: mati: Sara, supruga; Elza,
sestre: Lica, Matilda i Malvina, braća; Je-
vrem i Moriz. 31911

Sa teškim bolom u duši javljamo rodnicima i prijateljima,
da je naš mili i nikad neprežaljeni
† Radivoj Raca Nikolić
zlatar iz Šabca
ispustio svoju plemenitu dušu poslije petodnevno bolovanja 25.
prošlog mjeseca u 36. godini. Ne možemo propustiti da i ovim putem
ne izjavimo svoju duboku zahvalnost svima onima, koji nam se na
glas o smrti našeg milog Raca nadjoše i svoje saudešće izjaviše. Ne
manje smo zahvalni gospodjama, gospodjicama na priloženim vijen-
cima, onima koji ga na rukama nose, kao i svima onima koji ga
isprišate do vječne kuće.
Vrnjačka Banja, jula mjeseca 1917. god.
Do groba ožalošćena:
mati: Jovanka brat: Milorad; sestra: Tomka, sestrići: Nikola i Mile, ortak:
Krstina i ostala rodbina.
31917

Gospodja Jelena L. Karamarković,
javlja svojim rođjacima i prijateljima,
da je njen dragi
† Laza S. Karamarković
preminuo 23. juna u 6 sati po podne
i privremeno sahranjen 25. juna u
Ženevi.
Beograd, jula 1917. 31918

ZAVODI SIEMENS-SCHUCKERT
BEOGRADSKO ZASTUPNIŠTVO, USKOČKA ULICA Br. 8.
Električno osvjettljenje. Električne
centrale. Električne željeznice.
Dinamo — Elektromotori — Transformatori — Prekidači
— Material za instalacije — Električni kablovi i sprovodi —
Električni aparati za grijanje i kuvanje. Veliko stovarište
šparajućih silalica „Wotan“ i „Wotan“-Silalica „G“.
Svakovrsna specijalna Izvodjenja na polju Juke struje.